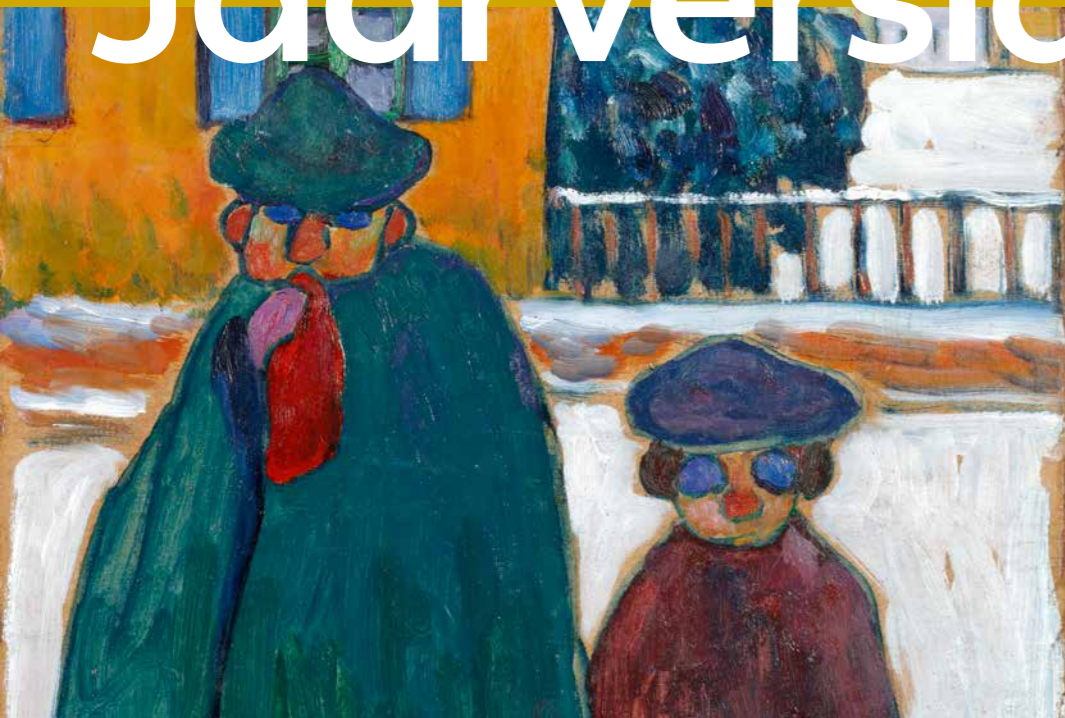

Jaarverslag 2022

KUNSTMUSEUM
DEN HAAG

Onze missie

Kunstmuseum Den Haag

Dit museum doet iets met je.
Het creëert afstand tot het alledaagse.
Biedt troost.
Zet je aan het denken.
Laat je tot rust komen.
Of juist niet.
Met museumzalen in menselijke maat,
komt Kunstmuseum Den Haag het
liefst dichtbij.
Zo dichtbij dat kunst intiem wordt.
En je niets anders kan dan naar
binnen kijken.

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Programma	6
2. Collectie.....	10
3. Educatie.....	12
4. Sociaal-maatschappelijk programma	14
5. Met dank aan	16
6. Bestuur, organisatie, personeel.....	20
7. Financieel verslag.....	25

Bijlagen

1 Reflectie op Governance Code Cultuur, Fair Practice Code en Code Diversiteit en Inclusie	32
2 Verwervingen.....	36
3 Bruikleengevers.....	37
4 Uitgaande bruiklenen.....	38
5 Publicaties.....	43

Voorwoord

We ontvingen dit jaar van onze bezoekers gemiddeld een mooie 8,55 voor hun ervaring in het museum. Hoewel het totaal aantal bezoekers - 324.540 - niet tegenvalt, trekt de groei in bezoekersaantallen (ten opzichte van de periode voor de coronapandemie) langzaam aan. De coronapandemie lijkt ver achter ons, maar de effecten zijn nog voelbaar.

2022 begon in lockdown. Op 26 januari konden we weer open, onder voorwaarden en beperkingen. We merkten bij onze bezoekers enige terughoudendheid in het terugkeren naar het museum. Daarnaast konden sommige tentoonstellingen minder lang blijven staan dan gewenst, zoals de Paula Rego tentoonstelling.

Aan het einde van onze overzichtstentoonstelling over Paula Rego konden we bekendmaken dat we een van de hoogtepunten uit het oeuvre van de Portugese kunstenaar aankochten: *The Pillowman* (uit 2004). In dit indrukwekkende drieluik komt alles wat Rego kan op inhoudelijk en technisch niveau samen. Het schilderij bracht de zomer door in het Picasso Museum in Málaga, maar kwam eind 2022 'thuis' in onze vaste collectiepresentatie *Ontdek het Moderne*. In maart schonk Rego als dank voor de aankoop en de tentoonstelling een groep prachtige grafische werken.

Kunst kan het leven mooier maken en creëert energie, bij iedereen op zijn of haar eigen manier. We merkten dit in het museum bij onze medewerkers en bij onze bezoekers. We zagen dit ook tijdens onze *Kunstmuseum Zomerschool*, die we speciaal voor zelfstandige Haagse ouders die in de zomervakantie behoefte hebben aan sociaal contact organiseren. In december organiseerden we terugkomdagen. We zien ernaar uit dit programma structureel te gaan aanbieden en andere musea te helpen soortgelijke dagen te gaan organiseren, met hulp van Lang Leve Kunst Fonds.

Opening tentoonstelling *Ouders* in Fotomuseum Den Haag. Foto: Roos Jooren

Conservator Wim van Sinderen nam eind 2022 afscheid na ruim twintig jaar. Sinds de oprichting van het fotomuseum in 2002 was hij als conservator verbonden aan het instituut en heeft hij tientallen tentoonstellingen samengesteld. Hij nam afscheid met de tentoonstelling *Ouders*, waarin Fotomuseum Den Haag werk bijeen bracht van ruim dertig kunstenaars-fotografen die in de afgelopen decennia hun eigen vader en moeder op indrukwekkende manier hebben afgebeeld. Een prachtig persoonlijk gesprek met Van Sinderen maakte onderdeel uit van de podcastserie met Wilfried de Jong, speciaal gemaakt voor de tentoonstelling.

De stijgende energieprijzen en inflatie vormden een stevige uitdaging. We wilden dit echter niet doorberekenen aan de bezoeker, die in 2022 met dezelfde prijsstijgingen te maken had. Vanaf 1 januari 2023 hanteren we een nieuw, gereduceerd tarief voor een toegangsticket voor jongeren van 19 t/m 25 jaar. Zij betalen vanaf dan de helft van de reguliere prijs. Tot nu toe gold alleen een korting voor studenten. Dit om vooral het bezoek van jongeren aan het museum te stimuleren. Voor jeugd t/m 18 jaar zijn we nog altijd gratis te bezoeken.

2023 wordt Den Haag stad van Escher. Het is dan 125 jaar geleden dat hij werd geboren. Wij vormen samen met Escher in Het Paleis het centrum van dit jubileumjaar. Het jaar start met twee mooie tentoonstellingen: *Escher - andere wereld* in het Kunstmuseum en *De ontdekker van Escher: Samuel Jessurun de Mesquita* in Escher in Het Paleis. Daarnaast organiseren we het hele jaar door mooie activiteiten en worden aansprekende Haagse gebouwen aangekleed in de stijl van Escher.

Tot slot kijken we ook uit naar de museumavonden in het kader van *Stad naar het Museum*, die in voorjaar 2023 weer starten. Op deze avonden, die we sinds 2009 organiseren, stellen we het museum gratis open voor heel Den Haag. We organiseren zes avonden voor de acht Haagse stadsdelen, en ontvangen dan telkens zo'n 700 gasten.

Onze dank gaat uit naar onze bezoekers, medewerkers, vrijwilligers en vrienden, raad van toezicht en raad van advies, en alle begunstigers voor hun grote inzet en onmisbare steun.

Benno Tempel, algemeen directeur
Paul Broekhoff, zakelijk directeur

1. Programma

- 324.540 bezoekers in totaal: 274.530 in Kunstmuseum,
- 50.010 in Fotomuseum en KM21
- 34 tentoonstellingen: 21 in Kunstmuseum, 13 in Fotomuseum en KM21
- 7 tentoonstellingen in het buitenland

Met onze prachtige collectie hebben we in 2022 weer een uitgebreid tentoonstellingsprogramma kunnen maken, in zowel het Kunstmuseum in het Berlagegebouw, als in KM21 en Fotomuseum Den Haag. We organiseerden in 2022 in totaal 34 tentoonstellingen. Daarnaast organiseerden we ook zeven tentoonstellingen in het buitenland. Naast onze tijdelijke tentoonstellingen zijn er doorlopend altijd meerdere presentaties te zien, zoals *Ontdek het moderne*, *Het wonder van Delfts blauw*, *Mondriaan en De Stijl* en *Wonderkamers*.

We geven doorlopend aandacht aan hedendaagse kunst, fotografie, toegepaste kunst en vormgeving, moderne kunst en we organiseren jaarlijks een grote modetentoonstelling. Daarmee bieden we het meest omvangrijke programma in Nederland voor wat betreft moderne en eigentijdse kunst en vormgeving.

De verscheidenheid in tentoonstellingen zorgt ervoor dat bezoekers in het Kunstmuseum altijd iets nieuws ontdekken. Want als je komt voor de grote tentoonstelling van het moment, word je ook verrast door een meer onbekende en mogelijk ondergewaardeerde kunstenaar. Daarbij zorgt het uitgebreide programma ervoor dat onze bezoekers regelmatig terugkomen: het voelt als thuiskomen, wetende dat je verrast gaat worden.

Hieronder vindt u een aantal van de hoogtepunten van 2022 van zowel het tentoonstellingsprogramma als aanvullende programmering, volgens onze programmaliijnen *publiekslievelingen*, *kunstenaars-kunstenaar*, *diversiteit*, *Haagse connectie* en *actualiteit*.

Publiekslievelingen

We maken elk jaar twee à drie tentoonstellingen waarvan we hopen dat het publiek ze massaal omarmt. In 2022 waren dat de tentoonstellingen *Alphonse Mucha - art nouveau in Parijs* (een overzicht van affiches en illustraties van Mucha aangevuld met onder meer kleurrijk glas en spectaculaire kostuums uit de eigen collectie) en *Meesterlijk zwart - uit het oeuvre van couturier Cristóbal Balenciaga* (een overzicht van topstukken van modeontwerper Cristóbal Balenciaga dat laat zien hoe hij als meestercouturier de 'beeldhouwer onder de couturiers' was).

We organiseerden voor beide tentoonstellingen een aanvullend programma: zo was er in oktober, in samenwerking met De Bijenkorf Den Haag en Nationale-Nederlanden, een avondopenstelling rondom de modetentoonstelling *Meesterlijk Zwart*. Op dit bijzondere programma, met workshops, rondleidingen, stylingmasterclasses, modetekenaars en een fantastisch muzikaal programma, kwam een vooral jong Haags publiek af. Voor *Mucha* organiseerden we onder meer de eerste 'Kunst op Zondag' op 27 maart en waren er lezingen, zoals die door John Mucha, kleinzoon van de kunstenaar, en drs. Jacob Sadilek over Mucha's toewijding aan de Vrijmetselarij.

De tentoonstelling *Rondom Mondriaan* was ook een publiekslieveling. Deze tentoonstelling werd georganiseerd vanwege het 150-jarig jubileum van de geboorte van Piet Mondriaan (1872). In de tentoonstelling werd getoond hoe Mondriaan zich bewoog tussen zijn vrienden en tijdgenoten, en hoe groot zijn artistieke invloed is op de kunstenaars na hem.

In aanvulling op de tentoonstelling is er aandacht besteed aan het beleven van Mondriaan met alle zintuigen. Zo componeerden Steven Brunsmann en Marco Spaventi voor deze gelegenheid een techno-muziekstuk, gebaseerd op de inzichten van Mondriaan. Daarnaast is er, geïnspireerd door het ritme en de dynamiek van de *Victory Boogie Woogie*, een geur gemaakt

door Birgit Sijbrands en Anh Ngo van IFF. Gelijktijdig waren en zijn nog steeds in de vaste tentoonstelling de geuren van Mondriaans ateliers in Amsterdam, Parijs en New York te ruiken. Ten slotte organiseerde onze Mondriaan-conservator Caro Verbeek in het kader van haar onderzoek een zintuigelijke rondleiding om dichterbij Mondriaan te komen, *Clapping to the beat of Piet*.

Kunstenaars-kunstenaar

Ieder jaar brengen we vooruitstrevende – in Nederland nog weinig zichtbare – kunst onder de aandacht van ons publiek. In 2022 maakten we vanuit dit oogpunt onder meer de tentoonstellingen *Wiebke Siem - Hot skillet mama*, *Nicole Eisenman en de modernen* en *Boris Lurie en Wolf Vostell - kunst na Auschwitz*. Zij zijn voorbeelden van kunstenaars die jarenlang (soms relatief onder de radar) belangrijke kunst maken en hebben gemaakt.

Ook voor deze tentoonstellingen organiseerden we een complementair programma. Zo was er in april het Symposium 'Oorlog, trauma en kunst', naar aanleiding van de tentoonstelling *Boris Lurie en Wolf Vostell - kunst na Auschwitz* en de lancering van het bijhorende boek *Boris Lurie and Wolf Vostell | Art after the Shoah*. Tijdens dit seminar spraken hedendaagse kunstenaars, schrijvers en wetenschappers over de visualisatie van trauma en onrecht, aan de hand van hun eigen werk en recente misstanden in de wereld. Zo sprak ook Arnon Grunberg over de jarenlange briefwisseling tussen de kunstenaars-vrienden Lurie en Vostell.

Diversiteit

In ons streven een divers programma te tonen met aandacht voor meerstemmigheid, organiseerden we onder meer tentoonstellingen over kunstenaars met een niet-westers perspectief zoals *As we lay dying* van de Koreaanse Mire Lee, de eerste solotentoonstelling in Nederland van kunstenaar

Moshekwa Langa en Tala Madani, beide in KM21, en een presentatie over een nu iconisch fotoportret van de Surinaamse antikoloniale schrijver en verzetsstrijder Anton de Kom.

Er waren ook lezingen en andere presentaties, zoals een Artist Talk met Tala Madani in mei. Daarnaast was er in het Kunstmuseum een presentatie van de Haagse 'Project Rembrandt'-finalist Abdallah Ajaj. Abdallah schilderde het werk *de Pracht van vriendschap en cultuurverschil*, een ode aan je weg vinden in een nieuw land, cultuurverschillen en vriendschap.

De Haagse connectie

We benadrukken daarnaast in ons programma onze relatie met de stad Den Haag. Zo organiseerden we in 2022 onder andere een tentoonstelling van het ontwerpersduo *Cubic 3*, bestaande uit Ton Hoogerwerf en Gerwin van Vulpen en organiseerden een grote solotentoonstelling van Bob Eikelboom (*1991), een jonge maker uit Den Haag, die in Nederland en internationaal aandacht trekt. Het Fotomuseum wijdde daarnaast een kleine tentoonstelling aan het *project Matlas*, dat heeft geresulteerd in een atlas van het iconische Haagse kapsel. In het Fotomuseum werd ook *Whatever the weather* gepresenteerd, een reeks portretten van zogenaamde wandelgasten op het Haagse Zuiderstrand door de Haagse beeldend kunstenaar Bruno van den Elsthout.

In het voorjaar wandelden de *strandbeesten* van de Haagse Theo Jansen langs de vijver van het Kunstmuseum. Het publiek kon in het museum de beesten zelf laten wandelen. De 'Kunst op zondag' van juni draaide om de strandbeesten. Theo Jansen gaf daar zelf een lezing en in het open familieatelier konden bezoekers hun eigen strandbeest maken.

Nicole Eisenman en de modernen. Foto: Alice de Groot

Programma

8

Als aanvullende programmering hebben we aansluiting gezocht bij Haagse festivals, zoals het *The Hague Contemporary Art Weekend* in juli. We toonden daarvoor een installatie van de Haagse kunstenaar Hans van Bentem en we namen met een aantal tentoonstellingen deel aan het festival. In het kader van het *Crossing Border Festival*, was er een gesprek tussen conservator moderne kunst Thijs de Raedt en James Birch, die vertelde over zijn herinneringen aan een goede vriend van zijn familie, Francis Bacon en zijn boek *Bacon in Moskou*. Daarnaast werkten we in 2022 tijdens de herfstvakantie weer samen met Kinderkunstfestival *De Betovering*. Tijdens de zomervakantie namen ruim 200 leerlingen deel aan het door de Gemeente Den Haag gestimuleerde zomerprogramma voor zomerscholen.

Actualiteit

Tot slot staan we in ons tentoonstellingsprogramma open voor actuele thema's, innovatie en zelfreflectie. Zo konden we in 2022 een grote tentoonstelling maken over Nicole Eisenman. Hen is een kunstenaar die als niemand anders hun eigen 'queerness' naar een nieuwe manier van schilderen vertaalt, door stijlen en tegenstrijdigheden met elkaar te verbinden. Genderfluiditeit en fluiditeit als aanpak in de hedendaagse kunst vallen hier samen. In het Fotomuseum organiseerden we onder andere de grootste overzichtstentoonstelling tot nu toe van de Amerikaanse portretfotograaf Judith Joy Ross (1946) en de tentoonstelling *Ouders*, werk van kunstenaarsfotografen over hun relatie tot hun vader en/of moeder.

Als aanvullende programmering werd er onder meer een zedelijke podcastserie gemaakt, waarin Wilfried de Jong in gesprek ging met vijf fotografen. Daarnaast voerde hij een persoonlijk gesprek met Wim van Sinderen, samensteller van de tentoonstelling *Ouders*, die na ruim 20 jaar afscheid nam van het museum.

Overzicht tentoonstellingen

Kunstmuseum Den Haag

Gabriele Münter
 Boris Lurie & Wolf Vostell - Kunst na Auschwitz
 Alphonse Mucha - Art Nouveau in Parijs
 Theo Janssen - Strandbeesten, de nieuwe generatie
 Rndom Mondriaan
 Anton Heyboer
 Cubic3 Design
 Natuurlijke Pracht - de Terra Verde collectie
 Wiebke Siem - Hot skillet Mama
 In gesprek - Vereniging Rembrandt
 Mire Lee - As we lay dying
 Cristóbal Balenciaga - Meesterlijk zwart
 Anni en Josef Albers
 Anna
 Aldo Bakker - Schenkers
 Hein Andréé - Ambachtsman wordt kunstenaar-keramist
 Lichtpunten
 Tijdloze inspiratie - Chinese, Franse & Nederlandse keramiek
 Bob Eikelboom - Voorbij de vrijheid
 Jean Arp - Het laatste werk
 Nicole Eisenman & de modernen

Fotomuseum Den Haag

Jeroen Hofman - Eiland
 Robert Knoth en Antoinette de Jong - Tree and Soil
 Hommage aan Paul Blanca
 Ouders
 Donkere Duinen - Rein-Jelle Terpstra
 W.F. Hermans - Vrij belangrijke foto's
 Judith Joy Ross - Portretten van Amerika

KM21

Tala Madani
 Moshekwa Langa - Omweg
 Basim Magdy - An Alligator in the Clouds

Lounge Gember

Whatever the Weather - Bruno van den Elshout
 30 jaar Crossing Border - affiches
 Cheers! Chantal Rens

Data

22 januari tot en met 12 juni 2022
 29 januari tot en met 29 mei 2022
 5 februari tot en met 28 augustus 2022
 26 februari tot en met 3 juli 2022
 2 april tot en met 25 september 2022
 2 april tot en met 25 september 2022
 28 mei tot en met 9 oktober 2022
 28 mei tot en met 9 oktober 2022
 11 juni tot en met 30 oktober 2022
 18 juni tot en met 23 oktober 2022
 9 juli tot en met 16 oktober 2022
 24 september 2022 tot en met 5 maart 2023
 15 oktober 2022 tot en met 15 januari 2023
 15 oktober 2022 tot en met 15 januari 2023
 22 oktober 2022 tot en met 7 mei 2023
 22 oktober 2022 tot en met 7 mei 2023
 22 oktober 2022 tot en met 7 mei 2023
 22 oktober 2022 tot en met 7 mei 2023
 29 oktober 2022 tot en met 15 januari 2023
 29 oktober 2022 tot en met 16 april 2023
 12 november 2022 tot en met 12 februari 2023

19 maart tot en met 19 juni 2022
 19 maart tot en met 14 augustus 2022
 30 april tot en met 14 augustus 2022
 2 juli tot en met 13 november 2022
 20 augustus 2022 tot en met 8 januari 2023
 20 augustus 2022 tot en met 8 januari 2023
 26 november 2022 tot en met 26 maart 2023

14 mei tot en met 21 augustus 2022
 3 september tot en met 4 december 2022
 17 december 2022 tot en met 23 april 2023

6 augustus tot en met 30 oktober 2022
 5 november tot en met 8 januari 2023
 10 december 2022 tot en met 26 februari 2023

2. Collectie

- De collectie van Kunstmuseum Den Haag bestaat uit circa **166.000** objecten.
- In 2022 zijn er **1.211** objecten toegevoegd aan onze collectie; **48** objecten zijn aangekocht, **1.128** objecten geschonken en **35** objecten zijn in langdurig bruikleen gegeven
- We ondersteunden in totaal **62** tentoonstellingen met bruiklenen in 2022, **37** tentoonstellingen in Nederland en **25** in het buitenland.
- In totaal hebben we **428** objecten uitgeleend
- Sinds 2019 is het aantal online zichtbare objecten gegroeid van 8.840 naar **nu meer dan 20.000** objecten. In 2022 zijn er 3785 objecten toegevoegd.

De collectie is de kern van ons museum. Vanaf het jaar van de oprichting (1866) hebben museummedewerkers, particulieren, gemeente en de rijksoverheid zich ingezet om onze collectie te vormen, door zowel schenkingen als aankopen. Het resultaat maakt ons samen met het museumgebouw tot een van de grote kunstmusea in Nederland en een belangrijke samenwerkingspartner voor musea internationaal.

Aanwinsten

We konden ook dit jaar verschillende kunstwerken in de collectie verwelkomen. We kijken met ons verwervingsbeleid kritisch naar elke potentiële aanwinst. Daarbij kijken we naar versterking van evidente kernen binnen de verzameling, én kunstwerken die juist een verbinding kunnen leggen tussen verschillende collectieonderdelen, die verder kunnen activeren, of daarbinnen juist ruimte geven aan nieuwe perspectieven.

Dit jaar was de verwerving van *The Pillowman*, het drieluik van Paula Rego, een hoogtepunt. We konden dit met steun van de Vereniging Rembrandt, het Mondriaan Fonds, VriendenLoterij, de Vriendenvereniging van Kunstmuseum Den Haag en de Mondriaan Business Club verwerven kort voordat de kunstenaar dit voorjaar overleed. In maart schonk Rego als dank voor de aankoop en de tentoonstelling die dit jaar in het museum te zien was, een groep prachtige grafische werken.

Andere hoogtepunten zijn onder meer het schilderij *Jongens op Vastenavond* van Gabriele Münter (1911), *Die Fälscherin* (De vrouwelijke vervalser) van Wiebke Siem (2008-2009) en de Ophof Collectie, een verzameling fotografie van 800 foto's verzameld door Simon Ophof, en *Scrutant l'horizon* (ontwerp voor de horizon afturend) en een sculptuur van Hans Arp (1964).

Voor het verwervingsbeleid is het museum afhankelijk van de steun van particuliere fondsen, de gemeente en de rijksoverheid. Dit jaar werd het museum in het verwervingsbeleid gesteund door de gemeente Den Haag, het Mondriaan Fonds, Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Themafonds Naoorlogse en Hedendaagse kunst en haar Desirée Lambers Fonds), de VriendenLoterij, de Vriendenvereniging van Kunstmuseum Den Haag en de Mondriaan Business Club.

Een overzicht van alle verwervingen in 2022 vindt u in de bijlage.

Internationaal / buiten de muren

Ook in 2022 speelden we een actieve rol in het internationale museumnetwerk. Zo werd de tentoonstelling *Borealis. Life in the woods*, (in 2021 voor het eerst gepresenteerd in Fotomuseum Den Haag, mede mogelijk gemaakt door ASN Bank) in Anchorage, Alaska in het traditionele land van Eklutna Dena'ina getoond. De tentoonstelling *Boris Lurie en Wolf Vostell. Kunst na Auschwitz* reisde door naar Berlijn (Kunsthau Dahlem), Koblenz (Ludwig Museum) en Budapest (Ludwig Museum of Contemporary Art). *Nicole Eisenman en de moderneren* was een coproductie met Kunsthalle Bielefeld (Duitsland), Kunsthau Aarau (Zwitserland) en Fondation Vincent van Gogh in Arles (Frankrijk). De tentoonstelling *Wiebke Siem. The Maximum Minimum* werd samen gemaakt met partners Museum der Moderne in Salzburg (Oostenrijk) en Kunstmuseum Bonn (Duitsland) waar ze na de primeur in Den Haag naartoe reisde. De Paula Rego-tentoonstelling (t/m 20 maart 2022) was een samenwerking met Tate Britain, en de tentoonstelling over

Anni en Josef Albers was eerst in het Musée d'Art Moderne de Paris en vervolgens in het IVAM in Valencia te zien.

Mondriaan spande opnieuw de kroon met een indrukwekkende overzichtstentoonstelling in Fondation Beyeler en K20 in Düsseldorf waar wij de meeste stukken voor in bruikleen hebben gegeven, en waar de tentoonstellingen werden aangevuld met een indrukwekkend overzicht van internationale bruiklenen. Deze tentoonstellingen kwamen tot stand in nauwe samenwerking.

Online collectie

De afgelopen jaren is de nadruk sterker komen te liggen op de zichtbaarheid van de collectie. Digitalisering en registratie is een belangrijk onderdeel van onze strategie, waarbij de gegevens van elk 'bewegend' object worden aangevuld en geredigeerd. De circa 166.000 objecten van het museum worden geregistreerd in het collectie registratiesysteem Adlib. De (basis) gegevens worden geregistreerd en een belangrijk onderdeel van de registratie is een afbeelding. Eind 2022 zijn 127.426 objecten voorzien van een afbeelding; een beeldrager of identificatiefoto.

De website met daarop de Collectie Online, hernieuwd in 2016, wordt continu aangevuld om de zichtbaarheid van de collectie te vergroten.

Ontzameling

In het najaar van 2022 is het ontzamelproject opgezet en voor de komende jaren uitgewerkt. Bij dit project ligt de focus op de deelcollecties Moderne Kunst en Moderne toegepaste kunst. Door de jaren heen is de collectie gegroeid door middel van aankopen en schenkingen van o.a. kunstenaars, particuliere verzamelaars en de Gemeente Den Haag. Door delen van de collectie te ontzamen heeft de kunst een kans om elders in een museum of culturele instelling tentoongesteld te worden en blijft het zichtbaar voor het publiek. Door het ontzamen van objecten die niet (meer) passen binnen het verzamelbeleid van het museum blijft er een beheersbare en relevante collectie over in het museum. We maken bij het ontzamen gebruik van de richtlijnen van de LAMO (Leidraad afstoting museale objecten, opgesteld door de Museumvereniging) voor hoe een museum zijn collectie kan ontzamen.

3. Educatie

- We ontvingen **14.385 leerlingen** (12.634 uit Den Haag – uit alle stadsdelen – en 1.751 uit de regio) met ons aanbod van 16 soorten thematische museumlessen voor groep 1 t/m 8 voor het primair onderwijs in Den Haag en de regio bereikte het Kunstmuseum Den Haag in 2022.
- We ontvingen **16.066 leerlingen uit het vmbo, havo, vwo** (3.864 uit Den Haag en 12.202 uit de rest van het land) met ons uitgebreide educatieve aanbod voor het voortgezet onderwijs en gevarieerde tentoonstellingsprogramma.
- We ontvingen in 2022 in totaal 1318 studenten van het mbo
- In totaal gingen er **1.633 deelnemers** aan de slag in het open **Museumatelier** (1.294 kinderen en 338 volwassenen).
- In 2022 voegden we één nieuwe titel toe aan onze serie kinderboekjes in samenwerking met Uitgeverij Leopold, te weten *Cristóbal Balenciaga – de jongen die droomde van haute couture* van Sanne te Loo. Daarnaast verscheen er een geactualiseerde versie van het Mondriaan Doeboek.

Basisonderwijs

Tijdens de museumlessen staat het kijken naar authentieke kunstwerken centraal. We zijn daar gezien onze grote verscheidenheid aan collecties en tentoonstellingen een ideale plek voor. De kennismaking met museumbezoek en kunstkijken wordt tot stand gebracht onder leiding van een professioneel team van freelance museumdocenten. Tijdens de museumlessen is er volop ruimte voor de inbreng van de kinderen. Naast receptieve en reflectieve aspecten is ook het productieve element belangrijk bij een museumles. De leerlingen werkten op zaal of in het museumatelier aan beeldende of onderzoeksopdrachten in speelse vorm, om de creativiteit en de onderzoekende houding van kinderen te stimuleren. We deden vele honderden leerlingen tot besluit van een museumles een kleurrijk *Doeboek Mondriaan* cadeau, waarmee het jubileumjaar Mondriaan werd gevierd.

We besteedden extra aandacht aan de ontvangst van speciaal onderwijs. Zo verzorgden we in samenwerking met basisschool De Vuurvlinder voor speciaal basisonderwijs en Cultuurschakel het pilotproject *Kunsttreffer*: een lessenserie in de klas en in het

museum door een museumdocent, gebaseerd op de vraag van de school.

We maakten voor iedere museumles een digitaal voor in de klas, waarmee het museumbezoek kon worden voorbereid. Onze museumlessen maken deel uit van het programma *Cultuuronderwijs op z'n Haags* dat in samenwerking met Cultuurschakel wordt aangeboden. Ook zijn er twee museumlessen – één in het Kunstmuseum en één in het Fotomuseum – die deel uitmaken van het Cultuurmenu van de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse musea. In totaal konden de gegeven museumlessen in Kunstmuseum en het Fotomuseum rekenen op goede evaluaties van het onderwijs.

Voortgezet onderwijs

Onder de noemer van *Kunst Actief* biedt het museum 14 soorten activerende rondleidingen aan. Daarmee zetten we leerlingen niet alleen beeldend aan het werk, maar dagen we ze ook uit te filosoferen, onderzoeken, schrijven, presenteren en discussiëren. Cultuurschakel stelde ons in de gelegenheid om maximaal een drietal activiteiten uit ons aanbod voor voortgezet onderwijs onder de aandacht te brengen van de scholen. In het kader van het Cultuurmenu van de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse musea biedt het museum een workshop voor de onderbouw. Onze unieke interactieve tentoonstellingsvleugel *Wonderkamers* - waar vooral de onderbouw van het voortgezet onderwijs dankbaar gebruik van maakt - blijft ook in trek. Daarnaast zijn onze eindexamenkijkwijzers en -activiteiten voor vmbo, havo en vwo onverminderd in trek. Zo werd de eindexamenkijkwijzer vmbo bijvoorbeeld maar liefst 485 keer gekocht of zelf geprint meegebracht naar het museum; de eindexamenkijkwijzer havo 425 keer en de eindexamenkijkwijzer vwo 208 keer.

Uniek in Nederland en omstreken blijft de interactieve tentoonstellingsvleugel *Wonderkamers* waar vooral de onderbouw van het voortgezet onderwijs dankbaar gebruik van maakt. We bieden in samenwerking met het Residentie Orkest tienmaal

per jaar het bijzondere educatieve evenement Klinkende kunst. Tijdens dit evenement ontmoeten live uitgevoerde muziek en beeldende kunst elkaar in de museumzalen.

We achten onze samenwerking met de Johan de Witt Scholengroep van groot belang. Op basis van de vraag van de school geven we vorm aan de doorlopende leerlijn voor beeldend onderwijs vanaf klas 1 tot aan de eindexamenklassen – een lessenserie die voor een groot deel plaatsvindt in het museum en in het museumatelier. We ontwierpen daarnaast ook de dit jaar opgezette, nieuwe Doorlopende leerlijn voor het Sorghvliet Gymnasium, waarmee wij ook de band met de buurt willen verstevigen.

Middelbaar en Hoger beroepsonderwijs

We ontvingen in 2022 in totaal 1318 studenten van het mbo. Studenten volgden bijvoorbeeld een activiteit in het kader van *Kunst Actief*. Bijna 90 studenten deden de in samenwerking met ROC Mondriaan ontwikkelde tablettour Rondje Mooiste Museum. 856 Studenten brachten een door de school begeleid museumbezoek, al dan niet met behulp van onze kijkbladen. We organiseerden daarnaast ook twee docentenbijeenkomsten mbo. Voor het hbo - de Pabo-opleiding en de studie Illustratie & Animatie - ontwikkelde de afdeling Educatie in samenwerking met de Haagse Hogeschool en ArteEZ, Zwolle een specialistisch educatief programma in het museum.

Kind & Gezin

Doorlopend is er voor gezinnen van alles te doen in het museum. Bij de informatiebalie is er altijd keuze uit zo'n 7 soorten gratis Doebladen waarmee het bezoeken van een tentoonstelling kan worden verlevendigd. Iedere zondag, en op specifieke feestdagen, vindt het Open Kinderatelier voor 5+ plaats. Een keer in de maand is er familieatelier voor volwassenen samen met kinderen vanaf de babyleeftijd. Tijdens het Open Kinder- en Familieatelier het museumatelier wordt er getekend, geschilderd, geboetseerd, geassembleerd,

of gewerkt met thematische werkbladen die de creativiteit op gang brengen. Er zijn er in totaal 32 kinderworkshops georganiseerd waarin er uitgebreid beeldend wordt gewerkt naar aanleiding van onze grote tentoonstellingen.

In totaal gingen er 1632 deelnemers aan de slag in het open Museumatelier (1.294 kinderen en 338 volwassenen). Ondanks de sluiting van het museum aan het begin van het jaar (waardoor er in totaal zes sessies open museumatelier minder konden worden georganiseerd) is het aantal deelnemers terug op het niveau van voor de coronapandemie (2019). Doordat de kinderworkshops populairder waren dan ooit, is het totale aantal deelnemers aan het programma Kind & Gezin zelfs met enkele honderden deelnemers hoger uitgevallen dan geraamd voor 2022.

We konden aan het eind van het jaar onze allereerste audiotour voor kinderen (8+) aanbieden, die vergezeld gaat van een bijbehorend gratis tekenboek, beide van de hand van jeugd-auteur & illustrator Daan Remmerts de Vries. *De Wonderkamers* worden daarnaast goed bezocht door gezinnen.

Publicaties

In 2022 voegden we één nieuwe titel toe aan onze serie kinderkunstboeken in samenwerking met Uitgeverij Leopold, te weten *Cristóbal Balenciaga - de jongen die droomde van haute couture* van Sanne te Loo. Daarnaast verscheen er een herziene, geactualiseerde uitgave van het *Doeboek Mondriaan* (2017), ter viering van het jubileumjaar Mondriaan. Een vijftal titels uit onze serie kinderkunstboeken ontving internationale erkenning. *Edith en Egon Schiele*, van Harriët van Reek werd uitgegeven in Japan; *In de tuin van Monet*, van Kaatje Vermeire verscheen in Taiwan en in Egypte. In Mainland China kwamen vier van onze titels in vertaling uit: *In de tuin van Monet*, van Kaatje Vermeire, *De draad van Alexander*, van Sieb Posthuma, *Meneer Kandinsky was een schilder*, Daan Remmerts de Vries, *Nadir en Zenith in de wereld van Escher*, van Wouter van Reek.

4. Sociaal-maatschappelijk programma

Er zijn nog altijd (te) veel mensen voor wie een museumbezoek niet vanzelfsprekend is. We organiseren, om bij te dragen aan verandering, daarvoor speciale programma's, specifiek voor de inwoners van Den Haag. We werken hierbij nauw samen met de personen en organisaties die in de haarvaten van de stad actief zijn, zoals lokale MKB'ers, bibliotheken en woningbouwcorporaties. Zo proberen we zoveel mogelijk mensen te verleiden tot (in veel gevallen) hun eerste museumbezoek. In 2022 deden we dat bijvoorbeeld met bijeenkomsten (zoals programma's voor ouderen en koffieochtenden) en samenwerkingen met partners.

Stad naar het Museum

Het Kunstmuseum is er voor iedereen, maar in het bijzonder voor alle inwoners van Den Haag. Het programma *Stad naar het Museum* bestaat sinds 2009 en richt zich op mensen uit alle delen van de stad. We schenken bijzondere aandacht aan mensen die de weg naar het museum niet altijd weten te vinden, omdat ze economische, sociaal-culturele of andersoortige drempels ervaren. Ze zijn bijvoorbeeld nieuw in de stad, voelen zich geïsoleerd of hebben minder te besteden.

Onder de noemer *Stad naar het Museum* boden we buurtuitstapjes, groepsbezoeken en allerlei andere culturele activiteiten op maat aan: in 2022 waren dit vanwege doorlopende effecten rondom de coronapandemie nog voornamelijk kleinschalige rondleidingen en workshops tot kleine bijeenkomsten in het museum. We doen dit altijd in samenwerking met de mensen en organisaties die er in de wijken toe doen: van bibliotheken tot betrokken bureaus, van buurthuizen tot winkeliers.

Ons programma biedt inspiratie tot over de grenzen: in Düsseldorf is een eerste 'stadsdeelavond' georganiseerd geheel gebaseerd op onze methodiek en werkwijze (net zoals er meerdere varianten bestaan in Nederlandse musea).

Koffieochtenden

We ontwikkelden dit jaar speciale koffieochtenden om mensen op een gastvrije manier te ontvangen, en hiermee een drempel weg te nemen voor een bezoek. Een gezellige start van een museumbezoek waarbij we veel bezoekers die niet eerder in het museum waren geweest konden ontvangen. Gratis ochtenden waarbij mensen alleen of met een groep kunnen aansluiten.

Ouderen

We geloven dat kunst en cultuur bijdragen aan een grotere kwaliteit van leven evenals meer zingeving. In 2022 konden we de *Kunstmuseum Zomerschool* voor eenzame ouderen doorontwikkelen. Na de pilotperiode in 2021 is nu een structurele samenwerking opgezet met het Lang Leve Kunst Fonds om de Zomerschool te borgen en aan te blijven bieden. In vijf weken doen verschillende zelfstandige Haagse ouderen mee aan het programma in het museum om in gezelschap een kunstzinnige zomer te beleven. Ontmoeten, deelnemen en ronddwalen staan centraal in onze Zomerschool voor ouderen die zich alleen voelen. Voor de organisatie van de zomerschool hebben we onder andere een speciale vrijwilligerspool opgericht in samenwerking met onze Vereniging van Vrienden. De Kunstmuseum Zomerschool wordt mede mogelijk gemaakt door het Lang Leve Kunst Fonds, dat kunst en cultuurparticipatie van (kwetsbare) ouderen in Nederland stimuleert.

Samenwerkingen

In 2022 konden we weer een bus van MuseumPlusBus ontvangen in ons museum. De bus rijdt elke doordeweekse dag een groep ouderen naar één van de veertien deelnemende musea: een uniek initiatief voor ouderen in Nederland. Het initiatief van de bus met de reizende tentoonstelling *Topstukken on Tour* wordt doorgezet. Wij zijn sinds de oprichting van MuseumPlusBus trotse partner en hebben dit jaar onze samenwerking verlengd.

Sociaal-maatschappelijk programma

Daarnaast zijn we gestart met de samenwerking met VindiQu. Met hen bieden we mensen met aanwezige zorgbehoefte de mogelijkheid om toch geïnspireerd 'mee' te gaan met een virtueel bezoek aan het museum. Samen hebben wij de missie om kunst voor iedereen persoonlijk toegankelijk te maken door live rondleidingen aan te bieden met interactiemogelijkheden met de rondleider van Kunstmuseum Den Haag.

In samenwerking met JINC hebben we onder meer de aftrap van het mooie project 'Baas van Morgen' georganiseerd, evenals de stage carroussel dag. We lieten tijdens deze dag meer dan 160 eerstejaars VMBO-leerlingen kennismaken met verschillende beroepen uit het museum, van elektrotechniek en bewaking, tot de horeca en communicatie.

In juni toonden ruim 300 studenten van de School voor Beauty, Hair & Fashion van ROC Mondriaan weer voor het eerst sinds twee jaar (vanwege corona) hun jaarlijkse modeshow in het Kunstmuseum.

We hebben ook oog voor de verbinding met het bedrijfsleven in Den Haag en de regio. Meerdere bedrijven hebben zich structureel aan het museum verbonden. Daarnaast zijn er in 2022 verschillende speciale avonden in het museum geweest waar het bedrijfsleven welkom was, zoals tijdens de grote iftar bijeenkomst die het MKB Den Haag in de Tuinzaal van het museum organiseerde en waarvan het museum gastheer was.

Fysieke toegankelijkheid

In samenwerking met Stichting Oren en Ogen Tekort onderzochten we tijdens een 'Ervaringsdag' hoe je een museum ervaart als je een beperkt of geen zicht hebt. Museummedewerkers en ervaringsdeskundigen konden kennis uitwisselen en ervaringen delen. Een stap in de goede richting om musea toegankelijker te maken voor mensen met een visuele beperking. Daarnaast hebben onder andere [steffie.nl](https://www.steffie.nl) en [leeronline](https://leeronline.nl) ons opgenomen in een toegankelijk museum en een uitgebreide omschrijving van een bezoek toegevoegd om hun pagina's en adviezen.

5. Met dank aan

Partners, subsidiënten, sponsors, donateurs en de Vrienden van het Kunstmuseum maakten in 2022 aankopen, tentoonstellingen en bijzondere projecten mogelijk. We zijn hen uitermate dankbaar voor deze steun.

Fonds Kunstmuseum

- De heer H.C.W. Beijerinck
- Ben van den Berg
- Mevrouw L.A. van den Berg
- Margaret van Boetzelaer-Clegg
- De heer H.W. Breukink en mevrouw M.B. Burmann
- Thie Watse Brouwer en Henriëtte Wentholt
- Kunsthandel Ivo Bouwman
- De heer N.R. Bowers en mevrouw S.C. de Kleuver
- De heer en mevrouw Coumans-Van der Vorm
- Mevrouw C.C. van Dam
- De heer en mevrouw Delhez
- De heer en mevrouw Dietz-Elkerbout
- Renate van der Does
- De heer en mevrouw van den Driest-Sorgdrager
- De heer M.H. Fleers
- De heer en mevrouw Frech-Nije
- Georg Frerks
- De heer en mevrouw Van Fulpen-de Langen
- Jet van der Gaag-Halbertsma
- Hoogsteder Museum Foundation
- Liesbeth ten Houten
- De heer J.P. Huner
- Mevrouw A.A.M. Kouwenaar
- Jessy Lamers
- De heer en mevrouw Van Lith-Dumont
- Peggy en Ole van Luyn
- De heer A.S. Lampe en de heer A.P. Plompen
- Mevrouw J.D. Maas
- De heer en mevrouw M. Meeuwissen-Coenen
- Josephine Nieuwenhuis en Steven Kern

- De heer B.J.F. van Ommeren
- Mieke Pennock
- De heer en mevrouw Quist-Tomey
- Ebo en Nelly Roek
- Mevrouw mr. Y.C.M.Th. van Rooy
- De heer M.A. Rouw
- Coen Teulings en Salomé Bentinck
- Anky Schmale en Marcel Tielemans
- De heer L.F. Schepman
- Mevrouw P.M. Simonis
- Ir. A.C.W. Sip
- Piet van der Slikke en Sandra Swelheim
- Drs. L. Smulders
- De heer F. van Steenis en mevrouw M.A van Steenis-Snijder
- Ewa Stein
- Mevrouw W.J. de Vlieger-Moll
- Mevrouw Van Vugt-Bennebroek
- Siep en Marlies Wijzenbeek-Lourens

Dank gaat uit naar

Alle vrienden van Kunstmuseum Den Haag. Alle bruikleengevers, erflaters en legatoren. Alle donateurs die het Kunstmuseum met een eenmalige donatie hebben gesteund. De besturen van de Vereniging van Vrienden van Kunstmuseum Den Haag en Stichting Mondriaan Business Club van Kunstmuseum Den Haag.

Dank gaat ook uit naar eenieder die onvermeld wenst te blijven.

Speciale dank gaat uit naar

- Kroese-Duijsters Fonds
- Erik Bos Fonds
- Hofman & Sip Fonds
- Partnerships & Events

We zijn enorm dankbaar voor de steun, financieel en moreel, die we van sponsors, donateurs en fondsen in 2022 hebben mogen ontvangen.

Met dank aan

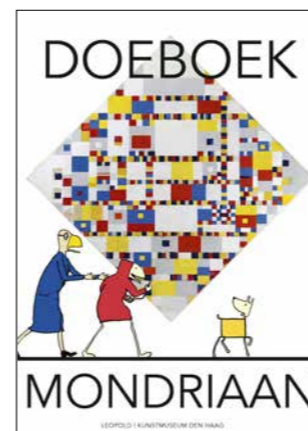
Particulieren

Eenmalige donaties

Sinds de coronapandemie boeken steeds meer bezoekers online een ticket met een zelf gekozen starttijd. Tijdens het bestelproces worden zij gevraagd om een eenmalige donatie te doen. Vele bezoekers maken een donatie over die varieert van een euro tot vijftig euro of meer. Ook via een doneerzuil in het museum en via overmakingen ontvangt het museum kleine en grotere donaties, elk even welkom. Daarnaast ontvangt het museum ook meer substantiële eenmalige donaties van donateurs met wie het museum nauw contact heeft. In de meeste gevallen gaat het om geormerkte donaties met een duidelijke bestemming die in samenspraak met het museum wordt overeengekomen.

Fonds Kunstmuseum

In 2022 sloten weer veel enthousiaste museumliefhebbers zich met een periodieke overeenkomst in geld aan als donateur bij Fonds Kunstmuseum; het initiatief voor particulieren die het museum met een jaarlijkse donatie financieel ondersteunen en als dank daarvoor nauw bij het museum worden betrokken. Mede dankzij financiële steun van Fonds Kunstmuseum kon het museum in 2022 een educatief project ondersteunen: het *Doeboek Mondriaan 150 jaar*. In het kader van '150 jaar Mondriaan' deelden de educatie-medewerkers van het museum na elke museumles een Doeboek Mondriaan uit aan Haagse leerlingen van groep 5 t/m 8; een heerlijk boek waarmee kinderen spelenderwijs konden kennismaken met het werk van Piet Mondriaan. Begin 2022 was er een corona-lockdown. Om de donateurs ten

tijde van sluiting toch actief bij het museum te kunnen betrekken organiseerden we een online bijeenkomst op 27 januari om het nieuws over de aankoop van een werk van Max Beckmann - die eind 2021 was gedaan en mede mogelijk gemaakt was door een bijdrage van Fonds Kunstmuseum - te delen. Hoofd Collecties Doede Hardeman vertelde over het proces van de aankoop en het belang van dit schilderij voor de collectie van het museum. Gelijk na opheffing van de lockdown heeft het museum diverse activiteiten geïnitieerd om zijn relaties weer actief bij het museum te betrekken. Zo waren de donateurs op 23 februari uitgenodigd voor de opening van de tentoonstelling van Theo Jansen en organiseerden we op 20 maart een exclusieve donateurslezing in de aula over de Mucha tentoonstelling. Daarnaast organiseerden we op 12 mei een (kennismakings)bijeenkomst voor donateurs en voor kunstliefhebbers die mogelijk donateur wilden worden. Op 30 juni vond - na twee jaar uitstel vanwege corona - weer een Begunstigersdiner plaats in de sfeervolle ambiance van de Tuinzaal. Een mooie avond vol kunst en een heerlijk diner om onze belangrijke stakeholders van het museum te bedanken voor hun nauwe betrokkenheid en/of financiële steun; afgevaardigden van de Gemeente Den Haag, fondsen, sponsors, bruikleengevers, schenkers in natura en natuurlijk de donateurs van Fonds Kunstmuseum.

Kroese-Duijsters Fonds

In 2020 is het Kroese-Duijsters Fonds opgericht. De middelen van dit fonds komen in belangrijke mate ten goede aan werkzaamheden die samenhangen met het beheer, behoud en uitbreiding van de collectie van Kunstmuseum Den Haag met bijzondere aandacht voor restauratie. De bijdrage van 2022 heeft het museum besteed aan de plaatsing van zogenoemde trekrekken in het foto- en schilderijendepot van het museum. Dit is een nieuw en vernieuwend ophangstelsel bestaande uit uittrekbare rekken waardoor het museum in staat is om per vierkante meter aanzienlijke meer kunstwerken te bewaren.

Hofman & Sip Fonds

Het Hofman & Sip Fonds ondersteunt educatieve doeleinden van Kunstmuseum Den Haag. De jaarlijkse bijdrage van 2022 is besteed aan de realisatie van een speciale audiotour voor kinderen (8+). In deze audiotour die sinds 24 december 2022 beschikbaar is, leidt jeugdacteur en illustrator Daan Remmerts de Vries kinderen langs veertig heel uiteenlopende werken uit de collectie van Kunstmuseum Den Haag. Zo ontdekken ze op een verrassende manier meer over kunstwerken van bijvoorbeeld George Hendrik Breitner, Claude Monet, Egon Schiele, Paula Modersohn-Becker, Auguste Rodin, Vincent van Gogh, Paula Rego en Marlene Dumas. De tour is via de Kunstmuseum-app beschikbaar in het Nederlands en het Engels.

Erik Bos Fonds

In 2017 is het Erik Bos Fonds opgericht met als doel het ondersteunen van de fotocollectie van Kunstmuseum Den Haag door de aankoop van nieuwe werken en het uitbrengen en/of ondersteunen van fotopublicaties. In 2022 kon het museum dankzij het Erik Bos Fonds meerdere werken verwerven van fotografen Roger Ballen, Marijn de Jong, J.J. Eisinga, Corbino, Diana Blok, Eddo Hartmann, Pippilotta Yerna, Colin Pantall, Colin Gray, Arno Nollen.

Vrienden

De vriendenvereniging van Kunstmuseum Den Haag, met 2300 leden, zet zich sinds haar oprichting onophoudelijk voor het museum in. In 2022 ontving het museum een genereuze donatie voor de aankoop van een schitterend drieluik van Paula Rego. Deze aankoop is ook gerealiseerd dankzij de financiële steun van de Vereniging Rembrandt, het Mondriaan Fonds, VriendenLoterij, en de Mondriaan Business Club.

Gedurende het jaar nodigde het Kunstmuseum de leden van de Vriendenvereniging uit voor bijzondere openingen en lezingen, als dank voor hun betrokkenheid bij het museum. In 2022

organiseerde het museum exclusief voor de Vrienden een lezing door Laura Stamps, conservator moderne kunst, over de tentoonstelling van *Paula Rego*, en een Algemene Ledenvergadering met een toelichting over de donatie aan het museum door conservator moderne toegepaste kunst en vormgeving Jan de Bruin. Ook is er een 'kunst en koffie' voucher per post aan de Vrienden gestuurd die gratis toegang verschaftte aan iemand die nog geen Vriend van het museum was en die zij konden trakteren. Ook is er een feestelijke bijeenkomst in het museum georganiseerd ter verwelcoming van het drieluik *De Kussenman* van Paula Rego omdat de Vrienden de verwerving mede mogelijk hebben gemaakt. Daarnaast ontvingen de Vrienden zoals gebruikelijk elke maand een nieuwsbrief met daarin bijzondere en speciale items over de tentoonstellingen en activiteiten.

Sponsoring

Sinds 2007 is **Stijl Advocaten** partner van Kunstmuseum Den Haag, in het bijzonder van de permanente tentoonstelling *Mondriaan & De Stijl*. Wij zijn trots dat onze samenwerking is verlengd met drie jaar. Ook **Aronson Antiquaires** zet het partnerschap met drie jaar voort en steunt *Het Wonder van Delfts Blauw*. Als supporter van alle kunstontdekkers zet **Nationale-Nederlanden** zich samen met Kunstmuseum Den Haag in om een breder publiek te enthousiasmeren voor kunst en cultuur. Ook dit partnerschap is met twee jaar vast verlengd om initiatieven te ondersteunen waarbij nieuwe doelgroepen worden uitgenodigd om kunst te ontdekken. Zo is er in combinatie met **De Bijenkorf** een speciale avondopenstelling geweest rondom de tentoonstelling *Meesterlijk Zwart - uit het oeuvre van couturier Cristóbal Balenciaga*.

Juist in deze tijden van transitie is het van belang kunst en cultuur te ondersteunen vindt ook **Rabobank Den Haag**. Met hen startten we het project *MBO- stagebureau* voor mbo-studenten uit Den Haag en de regio, waarmee we de

Met dank aan

ambitie hebben structureel stageplekken aan te bieden aan studenten van het beroepsonderwijs, verspreid over verschillende museumafdelingen. Het sluit goed aan bij een van de maatschappelijke pijlers van de bank; financieel gezonder leven. Dit project doen we in samenwerking met ROC Mondriaan.

Fondsen

Het **Blockbusterfonds** en **Fonds21** hebben de tentoonstelling *Meesterlijk Zwart – uit het oeuvre van couturier Cristóbal Balenciaga* mogelijk gemaakt waarmee een breed publiek werd bereikt.

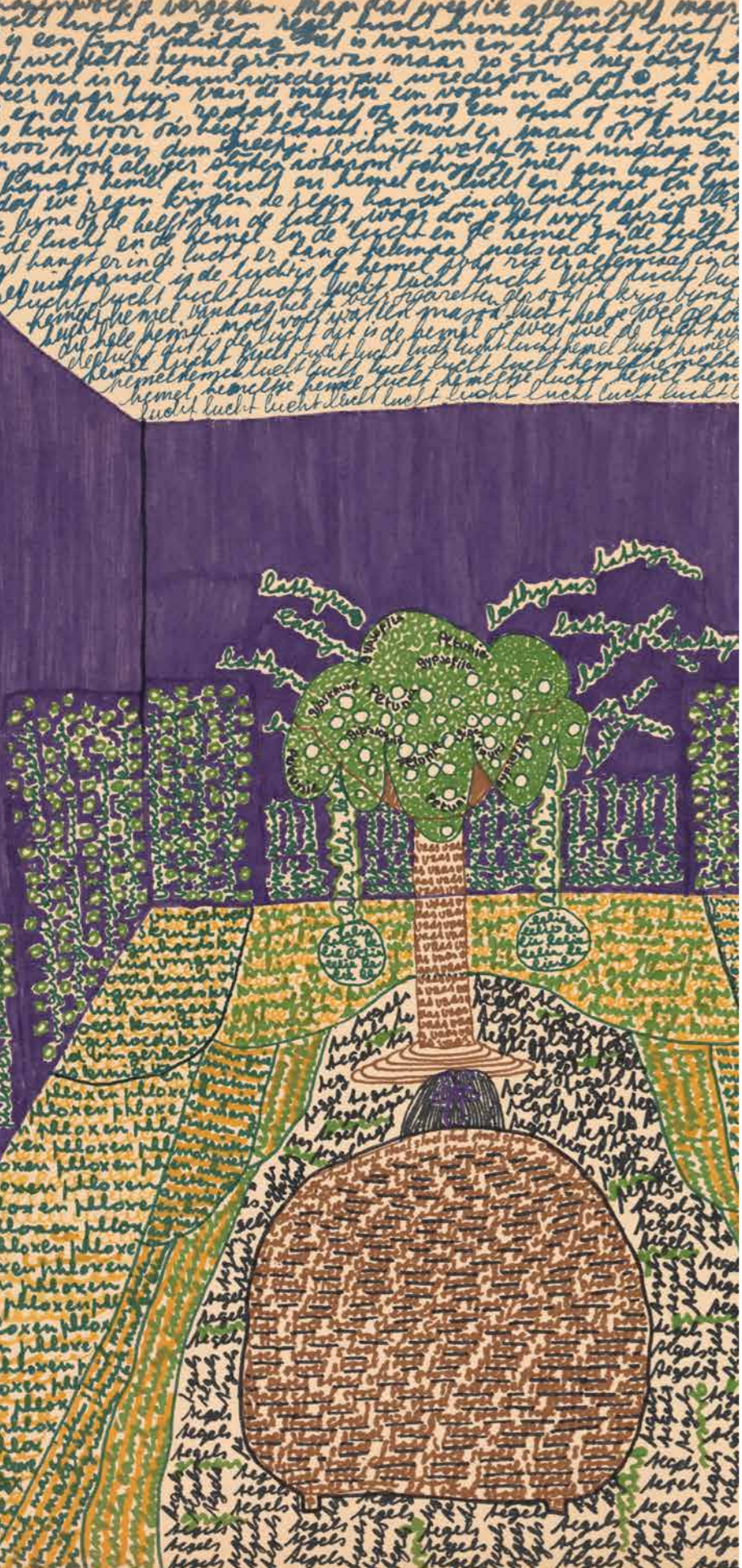
Stichting De Versterking stelde haar bijdrage beschikbaar voor het ontwikkelen van het kunstdagboek bij *Ontdek het Moderne* en de audiotour speciaal voor kinderen.

Kunstmuseum Zomerschool (2022 t/m 2024) is de structurele voortzetting van het pilot programma uit 2021 dat voor drie jaar ondersteund wordt door **Lang Leve Kunst Fonds**. Door de *Zomerschool* in Kunstmuseum Den Haag te organiseren leveren we een bijdrage aan de gezondheid en het welzijn van ouderen. Dit programma sluit aan bij onze missie; kunst dichtbij te brengen, voor iedereen.

Vriendenloterij

Het Goed Geld Gala vond voor het eerst in het Kunstmuseum plaats en was een groot succes. Sigrid van Aken, directievoorzitter VriendenLoterij sprak tijdens het Goed Geld Gala de ruim 400 aanwezige vertegenwoordigers van cultuur, welzijn en sport toe. Celliste Amber Docters van Leeuwen verzorgde het muzikale intermezzo en ambassadeur Chantal Janzen ging in gesprek met staatssecretaris van Cultuur en media Gunay Uslu.

Onze dank spraken we uit voor de **deelnemers van de VriendenLoterij**. Zij maken het mogelijk onze eigen collectie te breiden met belangrijke werken. In de voorgaande periode heeft het Kunstmuseum twee topstukken kunnen aankopen; *Baders met groene kleedcabine* en *schippers met rode broek* van Max Beckmann en *De Kussenman*, een drieluik van Paula Rego.

6. Bestuur, organisatie en personeel

Ondernemingsraad

De Ondernemingsraad droeg in 2022 onder andere bij aan het uitwerken aan een aantal personele regelingen. Het vastgestelde integriteitsbeleid bevat een gedragscode, een meldingsregeling en regelt de beschikbaarheid van vertrouwenspersonen.

De wettelijke regeling voor ouderschapsverlof is afgelopen jaar gewijzigd en de OR heeft zich ingezet voor een aanvullende regeling zodat de veranderingen gunstiger uitpakken voor werknemers. Ook de reiskostenregeling is opnieuw vastgesteld, met een regeling die gunstiger is voor collega's die met het OV reizen en voor collega's die dichterbij het museum wonen. In 2022 heeft de Ondernemingsraad twee bijeenkomsten georganiseerd met een afvaardiging van de raad van toezicht. Met een periodieke terugblik wordt de raad op de hoogte gehouden van wat er speelt onder het personeel van het museum.

Kennisdeling en -ontwikkeling

We zijn in 2022 gestart met maandelijkse kennisdelingsbijeenkomsten onder de naam KM Academie, waar we kennis en ervaringen uitwisselen met elkaar, soms met externe sprekers. Ook is er een aantal masterclasses georganiseerd voor de conservatoren. Alle leidinggevenden van het KM hebben daarnaast een basistraining gevolgd voor de ontwikkeling van hun managementvaardigheden.

Medewerkers

In 2022 namen we afscheid van twaalf vaste medewerkers. Het merendeel van deze collega's accepteerde een baan elders. Vier collega's namen afscheid omdat zij na een lang dienstverband de pensioengerechtigde leeftijd bereikten. Het museum heeft in de periode na de coronapandemie extra moeite gedaan om de grote groep nieuwe medewerkers die sindsdien zijn begonnen, zich thuis te laten voelen. Eind 2022 werkten er 144 medewerkers (121 fte) in het museum.

We verwelkomden in 2022 vijftien nieuwe medewerkers.

De werving en selectieprocedures waren in sommige gevallen een uitdaging omdat het museum in de huidige arbeidsmarkt voor een aantal soorten functies meer moeite heeft om de vacatures te vervullen. Voor de meer inhoudelijke functies – zoals conservator – blijven we onverminderd aantrekkelijk als werkgever.

De invulling van elke vacature binnen het museum biedt een kans voor een meer divers en inclusief personeelsbestand. Dat streven wordt meegenomen in alle fases van het selectieproces, met ook in 2022 mooie resultaten.

Het ziekteverzuim is een punt van zorg en aandacht. In 2022 was het 6,93%. We bieden uitgevallen medewerkers intensieve begeleiding en evalueren het verzuimbeleid structureel.

Stagebureau

In 2022 hebben we de eerste stappen gezet om het stagebureau voor het middelbaar beroepsonderwijs verder te ontwikkelen. De accreditaties zijn aangevraagd en toegekend voor stageplekken binnen vrijwel alle afdelingen. In mei heeft Rabobank Den Haag als sponsor een bedrag beschikbaar gesteld als partner, dat de invulling van acht stageplekken mogelijk maakte. In 2023 is een coördinator voor het stagebureau gestart, ten behoeve van de structurele invulling van mbo-stages in het gehele museum.

Meesterlijk Zwart - Uit het oeuvre van Cristóbal Balenciaga. Foto: Mike Bink

Raad van advies

Ook in 2022 hebben we gereflecteerd met en advies ingewonnen van onze raad van advies. We buigen ons samen met deze raad over hoe we cultuurliefhebbers van alle leeftijden uit heel Nederland en daarbuiten betrekken, nu en in de toekomst. In 2022 heeft de raad tweemaal vergaderd en onder meer geadviseerd over de doorstart en doorontwikkeling van het programma *Stad naar het museum* na de coronapandemie.

In 2022 bestond de raad van advies uit de volgende leden:

- Michael Dijkstra Taurel
- Pierre Heijnen
- Karim El-Khetabi
- Robin Kroes
- Umar Mirza
- Jasmijn Rana (tot najaar 2022)
- Safiyeh Salehi Mobarakeh
- Bilal Sahin
- Nadia Zerouali

Raad van toezicht

De raad van toezicht van de Stichting heeft per 31 december 2022 de volgende samenstelling:

- **Mevrouw drs. G.M.C. de Ranitz**, voorzitter sedert 23 september 2021, termijn herbenoeming 2025
- **Mevrouw mr. Y. van Rooy**, lid van 1 december 2014 tot 1 januari 2023
- **De heer drs. H.W. Breukink**, lid sedert 17 september 2015, termijn herbenoeming 2019
- **Mevrouw ir. M.W.L. van Vroonhoven**, lid sedert 17 september 2015 tot 1 december 2022
- **De heer drs. M. Essafi**, lid sedert 22 september 2017, termijn herbenoeming 2021
- **Mevrouw drs. J. Klijnsma**, lid sedert 30 september 2019, termijn herbenoeming 2023
- **Mevrouw drs. M.D. Cambeen**, lid sedert 1 december 2022, termijn herbenoeming 2026
- **Mevrouw mr. J. Mendlik**, lid sedert januari 2023, termijn herbenoeming 2027

Verslag Raad van Toezicht

In 2022 is de raad van toezicht vier keer bijeengekomen. In de vergadering van 21 april 2022 is de jaarrekening 2021 van Kunstmuseum Den Haag goedgekeurd. In alle vergaderingen is stilgestaan bij de kwartaalrapportages, begroting en prognose van het museum. De prognose is elke drie maanden aangepast als gevolg van de onzekere en onvoorspelbare ontwikkelingen rondom de gevolgen van de coronapandemie achterblijvende bezoekersaantallen, inflatie en stijgende energieprijzen. Daags voorafgaand aan iedere vergadering komt de auditcommissie (waarin twee leden van de raad van toezicht zitting nemen) bijeen om alle financiële stukken te bespreken met de directie en hoofd Financiën.

De auditcommissie en de directie zijn in het voorjaar een selectieprocedure gestart voor het werven van een nieuwe accountant vanwege het einde van de termijn van KPMG. Drie accountantskantoren hebben zich gepresenteerd, waaruit Share Impact Accountants is geselecteerd.

Als gevolg van het voortijdig vertrek per 1 december 2022 van Mevrouw Ir. M. van Vroonhoven als lid van de raad van toezicht en het ontstaan van een tweede vacature in de raad van toezicht door het aflopen per 1 januari 2023 van de benoemings-termijn van Mevrouw Y. van Rooy, is een openbare vacature gesteld. Op basis van een groot aantal reacties, hebben de benoemingsadviescommissie (2 leden van de raad van toezicht) en de directie een shortlist gemaakt en gesprekken gevoerd met een zevental kandidaten. Dit heeft geleid tot de benoeming van twee nieuwe leden, waarvan mevrouw M. Cambeen op 1 december 2022 is gestart. Per 1 januari 2023 is mevrouw J. Mendlik toetreden tot de raad. De directie en de OR zijn betrokken geweest in het proces van werving.

In de vergadering van september heeft de directie een terugkoppeling gegeven aan de raad van toezicht over de plannen en de visie van het managementteam naar aanleiding van het jaarplan 2023.

Tevens is de voorlopige begroting 2023 van het Kunstmuseum besproken. Vanwege een vertraging bij het vaststellen van het trendpercentage voor 2023 door de gemeente, is de begroting met toestemming van de gemeente Den Haag later definitief vastgesteld en ingediend. Er is afscheid genomen van mevrouw Van Vroonhoven.

De vergadering van december stond in het teken van de prognose 2022, het afscheid van mevrouw Van Rooy, en de zelfevaluatie van de raad van toezicht. Deze zelfevaluatie is uitgevoerd met externe begeleiding op basis van persoonlijke

gesprekken met de leden en de directie waarover een uitgebreid document aan de raad ter beschikking is gesteld door de begeleider, voorafgaand aan de bijeenkomst met de raad van toezicht. Van de zelfevaluatie is een verslag gemaakt dat door de raad is vastgesteld. De uitkomsten zijn gedeeld met de directie.

Nevenactiviteiten Raad van Toezicht

- **Mevrouw G.M.C. de Ranitz (voorzitter sinds sept. 2021)**
 - Voorzitter raad van bestuur SURF (hoofdfunctie)
 - Voorzitter bestuur Praemium Erasmianum (tot 1 januari 2023)
 - Vicevoorzitter raad van commissarissen Stichting Espria, lid auditcommissie
 - Lid raad van commissarissen Verzekeringsmaatschappij Groot Amsterdam N.V.
 - Lid bestuur SIDN Fonds (vanaf 1 oktober 2022)
- **De heer drs. H.W. Breukink (lid sinds 2015)**
 - Executive coach bij en eigenaar van Development Dialogue (hoofdfunctie)
 - Voorzitter raad van toezicht Residentie Orkest Den Haag
 - Lid raad van commissarissen Fetim Group
- **De heer drs. M. Essafi (lid sinds 2017)**
 - Directeur/eigenaar PublicEffect Consulting (hoofdfunctie)
 - Lid Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050
- **Mevrouw drs. J. Klijnsma (lid sinds 2019)**
 - Commissaris van de Koning voor de Provincie Drenthe (hoofdfunctie)
 - Ambassadeur Lilliane Fonds
 - Voorzitter bestuur Stichting De Dutch Don't Dance Division
 - Voorzitter raad van toezicht VSB fonds
 - Lid raad van toezicht Restauratiefonds

- **Mevrouw mr. Y.C.M.Th. van Rooy (lid tot 1 januari 2023)**
 - Voorzitter raad van commissarissen Philips Electronics Nederland B.V.
 - Voorzitter raad van toezicht Raad voor Accreditatie
 - Voorzitter monitoringcommissie Code Pensioenfondsen
 - Vicevoorzitter raad van commissarissen FUJI Europe
 - Voorzitter bestuur Stichting Beschermers Nationaal Monument Kamp Vught
 - Lid bestuur Instituut GAK
 - Lid bestuur Stichting Continuïteit PostNL
 - Lid raad van commissarissen PwC
 - Lid raad van toezicht Zorginstelling 's Heerenloo
- **Mevrouw ir. M. van Vroonhoven (lid tot 1 december 2022)**
 - Leraar basisonderwijs (hoofd functie)
 - Columnist (Volkskrant)
 - Voorzitter raad van toezicht Radboud Universiteit
 - Voorzitter raad van toezicht Stichting Lezen
 - Lid raad van toezicht Het Nationale Theater
- **Mevrouw drs. M.D. Cambeen (lid sinds 1 december 2022)**
 - VP Springer Journals bij Springer Nature (hoofd functie)
 - Lid van de Raad van Toezicht (tevens vicevoorzitter) van ROC Mondriaan Den Haag
- **Mevrouw mr. J. Mendlik (lid sinds 1 januari 2023)**
 - Senior rechter A en voorzitter van het bestuur Rechtbank Rotterdam (hoofd functie)
 - Lid raad van advies Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum advies

Bestuur Kunstmuseum Den Haag

Samenstelling directie / dagelijkse leiding

- De heer drs. Benno Tempel - Algemeen directeur, sinds 1 januari 2009
- De heer drs. Paul Broekhoff - Zakelijk directeur, sinds 1 juli 2021

Managementteam

- ir. Irma Benliyan - Hoofd Marketing & Communicatie
- drs. Adeline van den Berg - Directiesecretaris
- drs. Doede Hardeman - Hoofd Collecties
- drs. Rosita Girjasing MSc RC - Hoofd Financiën
- drs. Daniel Koep - Hoofd Tentoonstellingen
- drs. Lisa Kölker (tot 1 mei 2022) en Jan van Kooten (per 1 augustus 2022) - Hoofd Partnerships & Events
- drs. BEd. Jet van Overeem - Hoofd Educatie
- Irena Szarzynski - Hoofd Personeel & Organisatie

Nevenactiviteiten directie en managementteam

- Benno Tempel, algemeen directeur
 - Directeur Stichting Escher Collectie
 - Voorzitter bestuur Stichting Van Doesburghuis
 - Vetting committee 19th century painting van de TEFAF
 - Adviseur Vereniging Rembrandt
 - Vetting committee 19e-eeuwse vroegmoderne kunst PAN
- Paul Broekhoff, zakelijk directeur
 - Voorzitter raad van toezicht Piket Kunstprijzen
 - Voorzitter raad van toezicht Stichting Storm
 - Bestuurslid Stichting P.I.T. (Partners In Toerisme)
 - Bestuurslid Stichting Directies Haagse Musea
- Irma Benliyan, Hoofd Marketing & Communicatie
 - Voorzitter bestuur stichting Motel Mozaïque

Bestuur, Organisatie & Personeel

- **Adeline van den Berg, directiesecretaris**
 - Geen nevenactiviteiten
- **Rosita Girjasing, Hoofd Financiën**
 - Lid raad van toezicht Kunstlinie Almere
 - Lid raad van toezicht Raeger Autismecentrum
 - Logotherapeut bij en eigenaar van BiWeL
 - Docent bij NILEA (Nederlands Instituut voor Logotherapie en Existentiële Analyse)
 - Radiopresentator Vahon Den Haag
- **Doede Hardeman, Hoofd Collecties**
 - Incidenteel adviseur voor het Mondriaan Fonds
- **Lisa Kölker, Hoofd Partnerships & Events (tot 1 mei 2022)**
 - Lid raad van toezicht Theatergroep PlayBack
 - Lid werkgroep Cultuur en Media van D66 Den Haag
 - Lid ledenraad Rabobank regio Den Haag
- **Daniel Koep, Hoofd Tentoonstellingen**
 - Geen nevenactiviteiten
- **Jan van Kooten, Hoofd Partnerships & Events (per 1 augustus 2022)**
 - Voorzitter van bestuur PvdA/Groen Links 'Ronde Venen'
 - Lid van bestuur van stichting Landelijke herdenking april/mei stakingen '43
 - Extern vertrouwenspersoon van het Nederlands Letterenfonds
- **Jet van Overeem, Hoofd Educatie**
 - Extern deskundige bij Hogeschool Avans, Eindexamens Illustratie & Animatie
 - Extern deskundige bij Hogeschool ArtEZ, Eindexamens Illustratie & Animatie
 - Jeugdauteur bij Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren
 - Jeugdauteur bij Uitgeverij Malmberg
- **Irena Szarzynski, Hoofd Personeel & Organisatie**
 - Bestuurslid 1646 Experimental Art Space

7. Financiën

A. BATEN	Realisatie 2022	Begroting 2022 cf. MJB na RvT	Realisatie 2021
EIGEN INKOMSTEN			
Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5+6)	€ 3.214.405	3.577.000	1.040.248
1 Kaartverkoop	€ 2.757.290	3.087.000	896.081
6 Overige publieksinkomsten	€ 457.115	490.000	144.167
8 Publieksinkomsten (1+7)	€ 3.214.405	3.577.000	1.040.248
9 Sponsorinkomsten	€ 114.322	275.000	70.000
10 Overige directe inkomsten	€ 698.453	560.000	737.818
11 Totaal directe inkomsten (8+9+10)	€ 4.027.181	4.412.000	1.848.066
12 Indirecte inkomsten	€ 419.237	490.000	280.109
Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	€ 308.561	75.000	192.752
14 Private middelen - bedrijven	€ 25.000	50.000	25.000
15 Private middelen - private fondsen	€ 2.196.673	50.000	2.374.551
16 Private middelen - goede doelenloterijen	€ 795.801	695.000	774.228
17 Totaal bijdragen uit private middelen (13+14+15+16)	€ 3.267.640	895.000	3.482.340
18 Totaal indirecte inkomsten (12+17)	€ 3.686.876	1.385.000	3.762.449
19 Totaal eigen inkomsten (11+18)	€ 7.714.057	5.797.000	5.610.515
SUBSIDIES			
21 Totaal structureel Cultuurfondsen	€ 125.000	112.500	125.000
23 Totaal structureel gemeente Den Haag (specificatie naar dienst en doel)	€ 11.174.033	10.809.500	10.972.146
24 Totaal incidenteel gemeente Den Haag (specificatie naar dienst en doel)	€ 64.800		
25 Totaal overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen	€ 204.406		1.383.127
26 Totaal subsidies (20+21+22+23+24+25)	€ 11.568.239	10.922.000	12.480.273
27 TOTALE BATEN (19+26)	€ 19.282.296	16.719.000	18.090.788

B. LASTEN EN RESULTAAT		Realisatie 2022	Begroting 2021	Realisatie 2021
LASTEN				
1	Beheerlasten personeel totaal (1a+1b+1c+1d+1e+1f)	€ 3.419.787	2.622.000	2.948.556
2	Beheerlasten materieel totaal (2a+2b+2c+2d+2e+2f)	€ 4.273.360	3.845.000	3.641.230
3	Totaal beheerlasten (1+2)	€ 7.693.147	6.467.000	6.589.786
4	Activiteitenlasten personeel totaal (4a+4b+4c+4d+4e+4f+4g)	€ 6.500.484	6.463.000	5.891.859
5	Activiteitenlasten materieel totaal (5a+5b+5c+5d+5e+5f+5g+5h+5i)	€ 6.593.936	4.074.000	5.445.966
6	Totaal activiteitenlasten (4+5)	€ 13.094.420	10.537.000	11.337.825
7	Totale lasten (3+6)	€ 20.787.566	17.004.000	17.927.611
RESULTAAT				
8	Saldo uit gewone bedrijfsvoering	€ 1.505.271	-285.000	163.177
9	Saldo rentebaten/-lasten	€ -27.695		-45.577
10	Saldo overige buitengewone baten/lasten	€ 0		0
11	Exploitatieresultaat (8+9+10)	€ -1.532.964	-285.000	117.599

Financiën

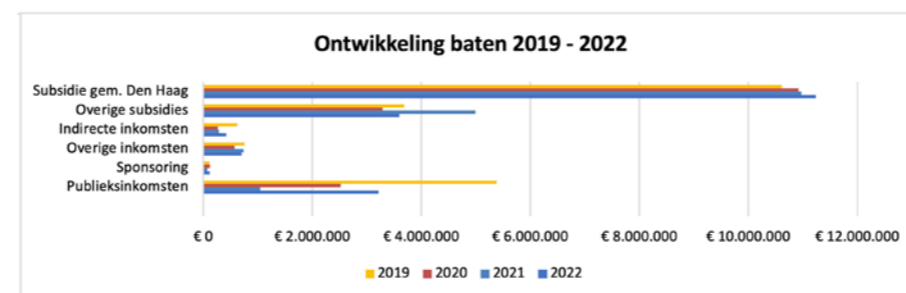
Baten 2022

De totale baten bedroegen € 19.282.296,- waarvan € 3.214.405,- aan publieksinkomsten. De baten waren € 2.563.296,- hoger dan de begroting van € 16.719.000,- en betreffen voornamelijk bijdragen van fondsen ten behoeve van kunstaankopen.

Het totaal aantal bezoekers in 2022 was 324.540 waarvan 274.530 bezoekers voor Kunstmuseum Den Haag en 50.010 bezoekers voor het KM21/Fotomuseum. Dit aantal is exclusief het aantal scholieren van het basis onderwijs.

Het aantal bezoekers kwam daarmee circa 75.460 lager uit dan het begrote aantal bezoekers van 400.000.

Hieronder een grafiek van de baten categorie 2022 versus 2019-2021.

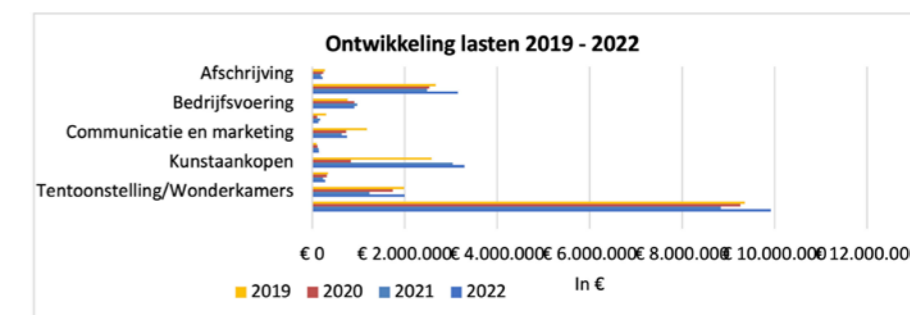
De eigen inkomsten van het museum zoals de publieksinkomsten, directe en overige inkomsten vormen in 2022 circa 22% van de totale baten. De subsidies/bijdragen van publieke en private fondsen zijn hierbij niet meegenomen omdat deze doorgaans eenmalig zijn.

Deze subsidies/bijdragen zijn direct toe te wijzen aan kunstaankopen of tentoonstellings- of overige projecten. De overige baten zoals de subsidie van de gemeente Den Haag en de publieksinkomsten zijn jaarlijks terugkerende baten.

Lasten 2022

De totale lasten bedroegen € 20.787.567,-. Dit is een toename van € 3.783.566,- ten opzichte van de begroting. Deze toename van de lasten ten opzichte van de begroting wordt vooral verklaard door hogere uitgaven voor kunstaankoop van onder andere Paula Rego voor € 2,0 miljoen, waar financiering van derden tegenover staat.

Hieronder een grafiek van de lasten categorie 2022 versus 2019-2021.

Exploitatie resultaat 2022

Het exploitatieresultaat over 2022 bedroeg € 1.532.964,- negatief. Wanneer dit wordt gecorrigeerd door kunstaankopen waarvoor speciale bestemmingsfondsen voor aanwezig zijn, resteert een negatief exploitatieresultaat van € Het tekort in de exploitatie wordt veroorzaakt door tegenvallende bezoekersaantallen vanwege de beperkende coronamaatregelen en langdurige wegwerkzaamheden rond het museum, door sterk gestegen energiekosten en hoge inflatie.

Het exploitatieresultaat over 2022 is beïnvloed door incidentele baten en lasten van per saldo 0,8 miljoen euro.

Financiële positie 2022

De financiële positie van het museum is solide. Het museum beschikt over voldoende eigen vermogen en de liquiditeitspositie is ruim voldoende om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen. Het saldo aan liquiditeiten nam in vergelijking met 2021 per ultimo 2022 af. De mutatie in de liquiditeiten 2022 wordt toegelicht bij het kasstroomoverzicht.

De financiële ratio's zijn als volgt:

Financiële ratio's	2022	2021	2020	2019	2018
Solvabiliteit	0,55	0,58	0,57	0,57	0,50
Current ratio	4,08	3,92	4,06	4,01	3,17
Verdien vermogen*	69%	51%	42%	91%	74%

*Verhouding eigen inkomsten/
structurele subsidies

Financiën

		31 december 2022		31 december 2021	
	ACTIVA				
2	Materiele vaste activa	€	720.048	448.448	
4	Totaal vaste activa (1+2+3)	€	720.048	448.448	
5	Vorraden	€	110.263	139.583	
6	Vorderingen	€	1.224.038	1.803.879	
6	Vooruitbetaalde bedragen	€	622.145	484.789	
8	Liquide middelen	€	8.891.108	10.869.163	
9	Totaal vlottende activa (5+6+7+8)	€	10.847.554	13.297.414	
10	TOTAAL ACTIVA (4+9)	€	11.567.602	13.745.862	
	PASSIVA				
11	Algemene reserve	€	2.037.614	2.339.717	
12	Bestemmingsreserves	€	1.390.960	2.352.955	
13	Overige bestemmingsfondsen	€	2.990.311	3.259.177	
14	Totaal eigen vermogen (11+12+13)	€	6.418.885	7.951.849	
17	Vorzieningen	€	71.171	88.525	
16	Vorzieningen Meerjaren Onderhoudsplanning	€	2.415.995	2.315.811	
18	Totaal voorzieningen (15+16+17)	€	2.487.166	2.404.336	
19	Lang lopende schulden	€	-	-	
20	Kortlopende schulden				
20	Crediteuren	€	721.408	792.392	
20	Overige schulden	€	1.510.353	1.657.943	
20	Overlopende passiva	€	429.789	939.342	
21	Totaal schulden (19+20)	€	2.661.550	3.389.677	
22	TOTAAL PASSIVA (14+18+21)	€	11.567.602	13.745.862	

Strandbeesten langs de vijverrand voor Kunstmuseum Den Haag. Foto: Gerrit Schreurs

		31 december 2022	31 december 2021
Nog toe te wijzen bestemmingresultaat 2022	€	0,00	0,00
Eigen Vermogen: C.12 Bestemmingsreserves	€	1.532.964,00	
Achterstallig onderhoud	€		198.000
COVID-19	€		316.205
Tentoonstelling mutatie	€		447.790
	€		961.995
Eigen Vermogen: C.13 Bestemmingsfondsen			
Onttrekking uit Kunstverzameling	€	-251.063	447.790
Onttrekking uit Fonds Kunstmuseum	€	-137.288	50.000
Onttrekking uit Eric Bos fonds	€	-3.573	163.000
Onttrekking uit Vriendenloterij	€	-500.000	500.000
	€		268.866
	€	-891.924	1.160.790
Eigen Vermogen: C.11 Algemene reserves			
Rest resultaat	€		302.103,39

Bijlagen 2022

Bijlage 1 / Reflectie op Governance Code Cultuur, Fair Practice Code en Code Diversiteit en Inclusie

1a. Governance Code Cultuur

Het Kunstmuseum past de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur 2019 toe. Het Kunstmuseum Den Haag is een Stichting, waarvan de dagelijkse en algemene leiding in handen is van twee bestuurders. Er is een raad van toezicht die op basis van de statuten van de Stichting toezicht uitoefent.

Principe 1

De maatschappelijke doelstelling van het museum is terug te vinden in de activiteiten in ons educatieve, sociaal-maatschappelijke en inhoudelijke programma (zie desbetreffende hoofdstukken). Naast in- en externe gesprekken over onze programma's met belanghebbenden, bespreken we onze activiteiten en ambities in het licht van onze maatschappelijke doelstelling met onze raad van advies, die in 2022 tweemaal bijeen is gekomen.

Principe 2

Hoe de Governance Code Cultuur (evenals de Code Diversiteit en Inclusie en Fair Practice Code) is toegepast, evenals hoe het bestuur en raad van toezicht functioneert, is weergegeven in deze bijlage. De (neven)functies van de leden van de raad van toezicht, bestuur en het managementteam zijn weergegeven in hoofdstuk bestuur, organisatie en personeel.

Principe 3

Zowel de raad van toezicht als de directie blijft onverminderd kritisch op professioneel en integer handelen met vermijding van belangenverstrengeling. Er is in 2022 geen sprake geweest van belangenverstrengeling.

Principe 4

Zowel de raad van toezicht als de directie is zich terdege bewust van een heldere scheiding in verantwoordelijkheden. Ook dit jaar leidde dat tot een kritische maar goede gedachtewisseling tussen de raad van toezicht en de directie. De verdeling van taken en bevoegdheden tussen bestuur en raad van toezicht zijn vastgelegd in de statuten en het directiereglement (24-06-2021). De raad van toezicht is twee keer aanwezig geweest bij een bespreking tussen ondernemingsraad en directie in het kader van de artikel 24 Wet op de ondernemingsraden. Er is één lid van de raad van toezicht speciaal belast met de relatie met de ondernemingsraad; in 2022 was dit mevrouw Van Rooy, per 2023 wordt dit mevrouw Cambeen.

Principe 5

De directie vergadert wekelijks, de ene week formeel, de andere week informeel. In de formele directieoverleggen worden documenten en onderwerpen besproken die de gehele organisatie raken, zoals begroting en prognose, tentoonstellingsprogramma, beleidsstukken en strategische onderwerpen zoals aankoopbeleid en digitalisering. De directie handelt volgens het directiereglement, vastgesteld door de raad van toezicht op 24 juni 2021, waarin ook een verdeling van taken en aandachtsgebieden is vastgelegd. In het kader van professionele ontwikkeling heeft ook de directie deelgenomen aan de managementtraining voor alle leidinggevendenden. Daarnaast nemen zij deel aan relevante congressen en werkgroepen, zoals in 2022 het International Museum Construction Congress in Oslo.

Principe 6

De relatie tussen werkgever en werknemer in het museum is, gezien vanuit de formele kant, ingevuld via een gekozen en professioneel functionerende ondernemingsraad.

Reflectie

Naar aanleiding van enkele affaires in de media- en cultuursector is stilgestaan bij sociale veiligheid. Tweemaal is een raad van toezicht lid aanwezig geweest bij een bijeenkomst van de raad van advies met de directie. Ten slotte was er contact met leden van het Breed Management Overleg (BMO). Wij passen zowel de Code Diversiteit en Inclusie als de Fair Practice Code toe, zie hieronder. Daarnaast is in 2022 het gehele integriteitsbeleid (waaronder meldingsregeling, klachtenregeling, gedragscode en privacybeleid) geactualiseerd en herzien. Er zijn twee interne en een externe vertrouwenspersoon.

Principe 7

De raad van toezicht houdt actief toezicht op het realiseren van de missie en visie van het Kunstmuseum.

De auditcommissie en de directie zijn in het voorjaar een selectieprocedure gestart voor het werven van een nieuwe accountant vanwege het einde van de termijn van KPMG. Drie accountantskantoren hebben zich gepresenteerd, waaruit Share Impact Accountants is geselecteerd.

In december 2022 heeft de raad van toezicht zichzelf geëvalueerd. Deze zelfevaluatie is uitgevoerd met externe begeleiding op basis van persoonlijke gesprekken met de leden en de directie waarover een uitgebreid document aan de raad ter beschikking is gesteld door de begeleider, voorafgaand aan de een bijeenkomst met de raad van toezicht. Van de zelfevaluatie is een verslag gemaakt dat door de raad is vastgesteld. De uitkomsten zijn gedeeld met de directie.

Principe 8

De raad van toezicht is onbezoldigd.

Als gevolg van het voortijdig vertrek per 1 december 2022 van Mevrouw Ir. M. van Vroonhoven als lid van de raad van toezicht en het ontstaan van een tweede vacature in de raad van toezicht door het aflopen per 1 januari 2023 van de

benoemingstermijn van Mevrouw Y. van Rooy, is een openbare vacature gesteld. Op basis van een groot aantal reacties, hebben de benoemingsadviescommissie (2 leden van de raad van toezicht) en de directie een shortlist gemaakt en gesprekken gevoerd met een zevental kandidaten. Dit heeft geleid tot de benoeming van twee nieuwe leden, waarvan mevrouw M. Cambeen op 1 december 2022 is gestart. Per 1 januari 2023 zal mevrouw J. Mendlik toetreden tot de raad. De directie en de OR zijn betrokken geweest in het proces van werving.

1b Fair Practice Code

Het Kunstmuseum onderschrijft de Fair Practice Code en zijn vijf kernwaarden solidariteit, diversiteit, duurzaamheid, vertrouwen en transparantie. Dat doen we door onder meer door het volgende:

Solidariteit

We passen de richtlijn Kunstenaarshonorarium toe en onderschrijven deze op de website van Kunstenaarshonorarium. Het museum besteedde het afgelopen jaar circa € 60.000 aan kunstenaarshonoraria. Freelancers ontvangen een sectorconform honorarium. Stagiaires ontvangen een vergoeding.

We dragen bij aan een sterke culturele sector door o.a. actief bij te dragen in samenwerking op discipline en via de Museumvereniging, maar bijvoorbeeld ook via de directie Haagse musea en het Haags Cultuur Overleg.

Transparantie

We passen de Code Cultural Governance toe. We hebben in 2022 daarnaast gewerkt aan een helder, transparant besluitvormingsproces: de directie en het managementteam hebben hun werkwijze en rolinvulling geëvalueerd.

Refelectie

Duurzaamheid

We hebben in 2022 geïnvesteerd in ontwikkeling en scholing van onze medewerkers. Zo zijn er maandelijkse kennisdelingsbijeenkomsten, hebben alle leidinggevenden een managementtraining gevolgd en zijn er diverse masterclasses georganiseerd voor collega's met inhoudelijke functies. Persoonlijke ontwikkeling is een belangrijk onderdeel van de jaargesprekken.

Diversiteit

We passen de code diversiteit en inclusie toe (zie hieronder).

Vertrouwen

We hanteren een jaargesprekcyclus met ruimte voor feedback en evaluatie, en er is een integriteitsbeleid (met daarin o.a. een meldingsregeling, gedragscode, klachtenregeling) evenals twee interne en een externe vertrouwenspersoon.

1c. Code diversiteit en inclusie

Om een zo breed mogelijk publiek te bereiken, staan diversiteit en inclusie hoog op de agenda van het museum. In 2018 hebben we hiervoor beleidslijnen vastgelegd, die we dit jaar, met een nieuw opgerichte werkgroep D&I, hebben herijkt. De kern is nog steeds een aanpak die op alle vier de P's (programma, personeel, publiek en partners) inzet via een weg van gesprek, bewustwording, kansen, successen en mislukkingen.

Programma

Kunst van grote diversiteit laten zien is een centraal beleidspunt in de programmering van onze tentoonstellingen. In het kader van dit streven, organiseerden we tentoonstellingen met kunstenaars die een meer divers perspectief tonen zoals:

- In het Kunstmuseum was er een presentatie van een installatie met klei (*as we lay dying*) van de Koreaanse Mire Lee.
- KM21 presenteerde de eerste grote solotentoonstelling in Nederland van kunstenaar Moshekwa Langa, die thema's als ontheemding, verplaatsing en identiteit centraal stelt.

- KM21 toonde daarnaast de tentoonstelling van de in Iran geboren kunstenaar Tala Madani over onder meer moederschap.
- In het Kunstmuseum was er een presentatie over een nu iconisch fotoportret van de Surinaamse antikoloniale schrijver en verzetsstrijder Anton de Kom.
- In KM21 was er een tentoonstelling van de Colombiaanse Oscar Murillo, die in zijn werk thema's als migratie, ontheemding en de keerzijde van mondialisering verkent.
- In het Kunstmuseum was er een presentatie van de Haagse 'Project Rembrandt'-finalist Abdallah Ajaj: *de pracht van vriendschap en cultuurverschil*.
- Tot slot was er in het Kunstmuseum de tentoonstelling van Nicole Eisenman, van ruim 70 werken in dialoog met de modernen, waarin hen zoekt naar een eigen identiteit binnen binaire genderrollen en sociale conventies.

Publiek

Zowel in onze marketingstrategie als met ons maatschappelijk programma ambiëren wij nieuwe, meer diverse, doelgroepen te bereiken, die we (nog) niet in het museum zien. Ons belangrijkste programma dat aan deze ambitie bijdraagt is *Stad naar het Museum*. Daarnaast organiseren we bijeenkomsten en events voor een meer diverse doelgroep. Zo organiseerden we in samenwerking met de Bijenkorf en Nationale-Nederlanden avondopenstellingen in het kader van de modetentoonstelling over Balenciaga en trokken daarmee een veel jongere doelgroep.

Partners

Diversiteit en inclusie is binnen het museum een vast thema bij het aangaan van samenwerkingen. Er wordt structureel gewerkt met een steeds breder wordende groep beeldmakers met een diverse achtergrond.

Personeel

In de werving en selectieprocedures (zowel voor de organisatie als de raad van toezicht) speelt diversiteit een grote rol. Daar ontstaat immers steeds opnieuw een kans om diversiteit en inclusie onder museummedewerkers te verbreden. De vaste wervingskanalen zijn uitgebreid met nieuwe (online) wervingsplatforms met een breder bereik dan de vacaturesites die voornamelijk bekend zijn binnen de cultuursector. De Rooney rule (bij sollicitatieprocedures wordt minstens één kandidaat met een andere achtergrond uitgenodigd) wordt standaard toegepast binnen elke selectieprocedure. Binnen de directie en het MT maakt diversiteit en inclusie inmiddels vast onderdeel uit van de afwegingen en uitingen met betrekking tot alle activiteiten waaronder de tentoonstellingen, marketing en communicatie en de medewerkers.

Bijlage 2 / Verwervingen 2022

Aankopen

48 objecten:

- 8 schilderijen
- 6 beeldobjecten
- 5 prenten
- 3 tekeningen
- 14 foto's
- 9 objecten moderne toegepaste kunst
- 3 objecten mode & kostuum

Schenken

1.128 objecten:

- 14 schilderijen
- 13 beeldobjecten
- 27 prenten
- 8 tekeningen
- 847 foto's
- 44 objecten toegepaste kunst
- 175 objecten mode & kostuum

Langdurige bruiklenen

35 objecten:

- 7 schilderijen
- 4 prenten
- 4 tekeningen
- 17 foto's
- 2 objecten moderne toegepaste kunst
- 1 object mode & kostuum

Verwervingen per afdeling

Moderne Kunst	981
Toegepaste kunst	50
Mode & Kostuum	179

Bijlage 3 / Bruikleengevers 2022

Kunstmuseum

Samenwerkingspartners Nederland

- AkzoNobel Art Foundation
- Aldo Bakker Studio
- Capriolus Contemporary Ceramics
- De Nederlandsche Bank, Kunstcommissie
- Gijs Bakker Design
- Het Nederlands Steendrukmuseum
- ING Bank
- Keramiekmuseum Princessehof
- Koninklijke Bibliotheek
- Museon
- Museum Boijmans Van Beuningen
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Rijksmuseum Amsterdam
- RKD. Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis
- TextielMuseum Tilburg
- Veenfabriek

En 28 particuliere bruikleengevers

Samenwerkingspartners Buitenland

- Aargauer Kunsthaus Aarau
- Alice Folker Gallery
- Anton Kern Gallery
- De Ying Foundation
- Deborah Goodman Davis Fine Art Advisory
- E.ON SE
- Federal Republic of Germany
- Galerie A.Konzept - Berlin
- Galerie Barbara Weiss
- Hall Art Foundation
- Hauser & Wirth
- J.HILL's Standard
- Josef Albers Museum Quadrat Bottrop
- Karakter
- Kunsthalle Bielefeld
- Ludwig Forum für Internationale Kunst
- Meliksetian Briggs L.A.

- Metropool International Art Projects
 - Mitchell-Innes & Nash
 - Mucha Foundation
 - Museo Vostell Malpartida
 - Museum FLUXUS
 - Museum Ostwall im Dortmunder U
 - Neues Museum - Staatliches Museum für Kunst und Design Nürnberg
 - Paris Musées
 - Puiforcat
 - Ringier Art & Immobilien AG
 - Stiftung Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen
 - The Boris Lurie Art Foundation
 - The Josef and Anni Albers Foundation
 - The Wolf Vostell Estate
 - Wiener Silber Manufactur
- En 40 particuliere bruikleengevers*

KM21

Samenwerkingspartners

- Pilar Corrias Gallery
- En 3 particuliere bruikleengevers*

Fotomuseum Den Haag

Samenwerkingspartners Nederland

- Eyes On PhotoArt
- Jan Banning Fotografie
- Literatuurmuseum
- Museon
- Nederlands Fotomuseum
- Studio Erwin Olaf

En 27 particuliere bruikleengevers

Samenwerkingspartners Nederland

- Barends en Pijnappel
 - Flow Photographic
 - Fundación Mapfre
- En 8 particuliere bruikleengevers*

Bijlage 4 / Uitgaande bruiklenen 2022

Nederland

37 tentoonstellingen ondersteund

Buitenland

25 tentoonstellingen ondersteund

Totaal

62 tentoonstellingen ondersteund in 2022

Uitgeleende objecten

Totaal: 428 objecten

Nederland: 146 objecten

Buitenland: 282 objecten

Nederland

Escher in Het Paleis

Driemaandelijkse bruikleen

17 januari t/m 11 april 2022

10 prenten.

Club Solo

Caroline Coolen

29 januari t/m 13 maart 2022

1 foto.

Nederlands Steendrukmuseum

Privat-Livemont, art nouveau-meester van de Belgische affichekunst

15 februari t/m 31 juli 2022

1 affiche.

Museum Prinsenhof

Bram Bogart – Schilder van formaat

18 februari t/m 9 augustus 2022

1 schilderij.

Schoenkwartier

Put On Your Red Shoes

29 maart 2022 t/m 5 februari 2023

1 kostuum.

Nationaal Glasmuseum

Schertsglazen

1 april t/m 30 oktober 2022

9 glasobjecten.

Escher in Het Paleis

Driemaandelijkse bruikleen

11 april t/m 18 juli 2022

9 prenten.

Museum Kranenburg

Leo Gestel

14 april t/m 11 september 2022

3 schilderijen, 2 tekeningen.

Oud Amelisweerd (Centraal Museum)

Amie Dicke

15 april t/m 28 augustus 2022

1 prent.

Museum Villa Mondriaan

Mondriaan en Maris: erfelijk belast

29 april 2022 t/m 25 september 2022

10 schilderijen.

Rijksmuseum Twenthe

Carlijn Kingma. Cartografie van denkwereelden

8 mei t/m 28 augustus 2022

1 tekening.

Uitgaande bruiklenen 2022

Museum De Lakenhal

Christa Ehrlich, pionier in design
12 mei t/m 28 augustus 2022
15 tekeningen.

Singer Laren

Theo Van Rysselberghe. Schilder van de zon
17 mei t/m 4 september 2022
1 schilderij.

Museum Belvédère

Living the Landscape – Nicholson, Hepworth en de
kunstenaars van St. Ives 1939-1975
28 mei t/m 25 september 2022
1 beeldobject.

Dordrechts Museum

Wanderlust. Nederlandse kunstenaars op reis 1800-1900
18 juni 2022 t/m 8 januari 2023
3 schilderijen.

Kunsthal Rotterdam

Here We Are. Women in Design 1900 - Today
18 juni t/m 30 oktober 2022
3 vazen.

Museum De Wieger

Vrouwenpalet
9 juli t/m 20 november 2022
1 schilderij, 1 weefsel.

Museum Dr8888

Vrouwenpalet
9 juli t/m 20 november 2022
1 schilderij, 2 tekeningen.

Het Noordbrabants Museum

Symbolisme in Vlaanderen. De eerste generatie
kunstenaars in Sint-Martens-Latem
9 juli t/m 9 oktober 2022
1 beeldobject.

Stedelijk Museum Schiedam

Levend Landschap
9 juli t/m 6 november 2022
1 schilderij.

Escher in Het Paleis

Driemaandelijkse bruikleen
18 juli t/m 17 oktober 2022
9 prenten.

Singer Laren

De Nieuwe Vrouw
13 september 2022 t/m 8 januari 2023
2 schilderijen.

Hermitage

Love Stories
17 september 2022 t/m 8 januari 2023
3 foto's.

Museum Catharijneconvent

Gospel
22 september 2022 t/m 10 april 2023
1 muziekinstrument.

Uitgaande bruiklenen 2022

Museum Panorama Mesdag

Suze Robertson
24 september 2022 t/m 4 maart 2023
5 schilderijen. Museum Villa Mondriaan
Vroege Mondriaan
30 september 2022 t/m 27 februari 2023
5 schilderijen.

Museum Villa Mondriaan

Amsterdamse Joffers
1 oktober 2022 t/m 4 april 2023
3 schilderijen.

Van Gogh Museum

Golden Boy Gustav Klimt
7 oktober 2022 t/m 8 januari 2023
1 schilderij, 1 tekening.

Chabot Museum

Roaring Twenties Rotterdam
14 oktober 2022 t/m 12 maart 2023
1 schilderij, 1 object.

Museum Noordwijk

Siem van den Hoonaard, eigenzinnige kunstedelsmid
14 oktober 2022 t/m 6 maart 2023
1 beeldobject, 1 lamp.

De Nieuwe Kerk Amsterdam

De eeuw van Juliana. Een koningin en haar idealen
15 oktober 2022 t/m 10 april 2023
2 kostuums, 1 bibliofiel, 12 modetekeningen.

Escher in Het Paleis

Driemaandelijkse bruikleen
17 oktober 2022 t/m 14 februari 2023
10 prenten.
Kröller-Müller Museum
Fernand Léger
19 november 2022 t/m 2 april 2023
1 schilderij.

Museum Het Schip

Indonesië en de Amsterdamse School
1 december 2022 t/m 27 augustus 2023
1 prent.

Museum Paul Teta van Elven

Familieportret
10 december 2022 t/m 30 april 2023
1 schilderij.

Zuiderzeemuseum

Kunstenarsdorpen in Europa
10 december 2022 t/m 10 april 2023
1 schilderij.

Kunsthall Rotterdam

Vrouwenpalet. Haar kunst, haar verhaal
24 december 2022 t/m 9 april 2023
1 schilderij, 2 tekeningen, 1 weefsel.

Buitenland

Royal Academy of Arts

Francis Bacon: Man and Beast
29 januari t/m 17 april 2022
1 schilderij.

Uitgaande bruiklenen 2022

Aargauer Kunsthaus

Nicole Eisenman
29 januari t/m 24 april 2022
6 schilderijen, 39 prenten.

Kunstpalaat Düsseldorf

Max Liebermann – a European Artist
2 februari t/m 8 mei 2022
3 schilderijen.

Louisiana Museum of Modern Art

Sonia Delaunay
12 februari t/m 26 juni 2022
2 kostuums.

Bröhan-Museum

Abermillionen anschauungen – Hannah Höch (1889-1978)
16 februari t/m 15 mei 2022
2 tekeningen.

Albertina

Munch and Beyond
17 februari t/m 19 juni 2022
1 schilderij.

Edwin Scharff Museum

Jacoba van Heemskerck
26 februari t/m 19 juni 2022
28 schilderijen, 19 prenten, 3 tekeningen, 8 glas-in-lood ramen.

Musées d'Orléans

Markus Lüpertz, le faiseur de dieux
5 maart t/m 18 september 2022
8 tekeningen.

Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía

From Posada to Isotype, from Kollwitz to Catlett: Exchanges of Political Print Culture Germany – Mexico 1900-1968
22 maart t/m 29 augustus 2022
6 prenten.

Rockox-Snijderhuis

KLAVIER
26 maart t/m 26 juni 2022
1 schilderij.

Musée Marmottan Monet

Le Théâtre des émotions
12 april t/m 21 augustus 2022
1 schilderij.

Museo Picasso Málaga

Paula Rego
26 april t/m 21 augustus 2022
1 schilderij.

The Fitzwilliam Museum

True to Nature: Open-Air painting in Europe 1780-1870
3 mei t/m 29 augustus 2022
1 beeldobject.

Fondation Vincent van Gogh Arles

Nicole Eisenman et les modernes
21 mei t/m 23 oktober 2022
7 schilderijen, 39 prenten.

Museum Brandhorst

Future Bodies from a Recent Past – Sculpture, Technology, and the Body since the 1950s
2 juni t/m 2 oktober 2022
1 beeldobject.

Uitgaande bruiklenen 2022

Fondation Beyeler
Mondrian Evolution
5 juni t/m 9 oktober 2022
39 schilderijen, 5 tekeningen.

Kunsthau Dahlem
Lurie en Vostell
8 juli t/m 30 oktober 2022
1 beeldobject.

National Gallery of Art
The Double: Identity and Difference in Art Since 1900
10 juli t/m 31 oktober 2022
1 schilderij.
(Marlow Moss, Wit, zwart, rood en grijs, 1932, 0334355).

Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen K20
DER MUCHA – Ein Anfangsverdacht
3 september 2022 t/m 22 januari 2023
1 schilderij.

Musée d'Art moderne de Paris
Oskar Kokoschka. Un Fauve à Vienne
23 september 2022 t/m 12 februari 2023
1 schilderij.

Detroit Institute of Arts
Van Gogh in America
2 oktober 2022 t/m 22 januari 2023
1 schilderij.
(Vincent van Gogh, Papaverfeld, 1890, 0332858).

Museo Nacional Thyssen-Bornemisza
Picasso and Chanel
11 oktober 2022 t/m 15 januari 2023
1 schilderij, 1 kostuum.
(Pablo Picasso, Sibylle, 1921, 0333237; Coco Chanel, Avondjurk, 1925, 1023330).

Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen K20
Mondrian Evolution
28 oktober 2022 t/m 12 februari 2023
Het kunstmuseum was een belangrijke bruikleenpartner bij de totstandkoming van de reizende tentoonstellingen in Fondation Beyeler en Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen K20. Voor de bijbehorende publicatie hebben Benno Tempel en Caro Verbeek essays geschreven en zijn er een groot aantal werken uitgeleend.

The Royal Academy of Arts
Making Modernism: Paula Modersohn-Becker, Käthe Kollwitz, Gabriele Münter and Marianne Werefkin
12 november 2022 t/m 12 februari 2023
3 schilderijen.

Wilhelm-Hack-Museum
Street Life. The Street in Art from Kirchner to Streuli
12 november 2022 t/m 5 maart 2023
2 schilderijen.

Museum der Moderne Salzburg
Wiebke Siem. Das maximale Minimum
19 november 2022 t/m 12 maart 2023
1 installatie.

Bijlage 5 / Publicaties

Aldo Bakker : schenkers. - [Den Haag] : [Kunstmuseum Den Haag], [2022]

Alphonse Mucha / door Sarah Mucha ; met een inl. van Ronald F. Lipp ; bijdr. Victor Arwas... [et al.]. - Den Haag [etc.] : Kunstmuseum [etc.], 2022. - 159 p. : ill. ; 29.5 cm. Oorspr. Engelse ed. uitg. in 2000, Ned. ed. 2001. Deze ed. is uitg. t.g.v. de gelijknamige tentoonstelling in het Kunstmuseum Den Haag in 2022

Anni + Josef Albers / Frouke van Dijke... [et al.]. - Zwolle [etc.] : Waanders [etc.], 2022. - 206 p. : ill. ; 29.5 cm. Uitg. t.g.v. de gelijknamige tentoonstelling in Kunstmuseum Den Haag van 15 oktober 2022 t/m 15 januari 2023. Met noten.

Balenciaga : meesterlijk zwart / Véronique Belloir... [et al.]. - Zwolle [etc.] : Waanders [etc.], 2022. - 192 p. : ill. ; 30.5 cm. Uitg. t.g.v. de gelijknamige tentoonstelling in het Kunstmuseum Den Haag van 24 september 2022 t/m 5 maart 2023. Oorspr. uitg. in het Frans als 'Balenciaga, l'Oeuvre au noir' in 2017 in 2017 door Paris Musées, la musée de la Ville de Paris bij de gelijknamige tentoonstelling door Palais Galliera

Boris Lurie and Wolf Vostell : Art after the Shoah = Boris Lurie und Wolf Vostell : Kunst nach der Shoah / ed. by / Hrsg. von Eckhart J. Gillen, Daniel Koep. - Den Haag [etc.] : Kunstmuseum Den Haag [etc.], 2022. - 335 p. : ill. ; 28 cm. Uitg. t.g.v. de gelijknamige tentoonstelling in het Kunstmuseum Den Haag van 29-1 t/m 29-5 2022, in Kunsthau Dahlem Berlijn van 8-7 t/m 30-10-2022, Ludwig Museum Koblenz van 13-11-2022 t/m 29-1-2023 en in Ludwig Museum Boedapest van maart-juni 2023. Met noten, biogr. en bibliogr.

Cristóbal Balenciaga : de jongen die droomde van haute couture / Sanne te Loo. - Amsterdam [etc.] : Leopold [etc.], 2022. - [.] p. : ill. ; 29 cm. - (kunstprentenboeken)

Cubic 3 Design : de vrolijke tegenmethode 1981-1995 / Yvonne Brentjens. - Zwolle [etc.] : [s.n.], 2022. - 237 p. : ill. ; 24,5 cm. Bevat: inl. van Jan de Bruijn

Eiland / Jeroen Hofman, Arnold van Bruggen, Willemijn van der Zwaan. - [S.l.] : Hannibal, 2022. - 160 p. : ill. ; 35 x 27 cm. Uitg. t.g.v. de gelijknamige tentoonstelling in het Fotomuseum Den Haag in 2022

Nicole Eisenman and the Moderns : heads, kisses, battles / ed. Daniel Koep... [et al.]. - Köln : Snoeck Verlagsgesellschaft mbH, 2021. - 159 p. : ill. ; 30 cm. Uitg. t.g.v. de gelijknamige tentoonstelling in Kunsthalle Bielefeld van 2-10-2021 tot 9-1-2022; in Aargauer Kunsthau Aarau van 29-1 tot 24-4-2022; in Fondation Vincent van Gogh, Arles, van 21-5 tot 23-10-2022 en in Kunstmuseum Den Haag van 12-11-2022 tot 12-2-2023

Strandbeesten : The new generation / Theo Jansen. - [S.l.] : Hannibal, 2022. - 215 p. : ill. ; 29 cm, Uitg. t.g.v. de gelijknamige tentoonstelling in het Kunstmuseum Den Haag

Tuinwandeling : beelden en Berlage van buiten. - Den Haag : Kunstmuseum Den Haag, 2022. - [.] p. : ill. ; 21 cm

Wiebke Siem : the maximum minimum = Wiebke Siem : das maximale Minimum / ed. by Stephan Berg, Thorsten Sadowsky and Benno Tempel ; with texts by Barbara J. Scheuermann and Barbara Vinken and an interview by Lena Nievers with Wiebke Siem. - München : Hirmer, 2022. - 160 p. : ill. ; 28 cm. Uitg. t.g.v. de gelijknamige tentoonstelling in het Kunstmuseum Den Haag van 11 juni - 30 oktober 2022; in Museum der Moderne, Salzburg van 19 november 2022 - 12 maart 2023; in Kunstmuseum Bonn van 8 juni - 17 september 2023

